

bülten

enstitü

nisan • mayıs • haziran 2025



**Türkiye Müzakere Zirvesi
Tamamlandı**

sf.8



**Dijital Dünyada Çocuk
Hakları Sözleşmesi
Tanıtım Toplantısı Yapıldı**

sf.12



**Türkiye-Çin Akademik İş
Birliği Forumu'nun İkincisi
Şanghay'da Gerçekleşti**

sf.45

Düşünceye İlham Değişime Yön



İpek Coşkun Armağan
Genel Koordinatör

Değerli okurlarımız,

Yaşam Memnuniyeti Araştırması'na göre Türkiye'de, dünyanın geri kalanında benzeri görüldüğü üzere, mutluluğun kaynağı olarak çoğunlukla "aile" gösteriliyor. Bu nedenle özellikle toplum psikolojisini daha iyi ve dayanıklı kılmak için "aile" kurumunu savunmak ve korumak gerekiyor. Yalnız yaşamların yükselerek aile bağlarının zayıflaması, ne kişinin kendisine ne de topluma yarayan bir sonuç üretiyor. Geleneksel aile normlarımızın bazı yorucu yönleri bu yalnızlaşma tercihlerinde etkili olsa bile hâlen en etkili toplumsal kurum olarak ailenin gücünü ve potansiyelini yadsıyamayız. Bu yüzden ailenin de desteklenmesi ve iyileştirilmesi gereken yönleri olduğunu kabul ederek aile politikalarına odaklanmalıyız.

Enstitümüzde aile çalışmalarımızı sürdürürken temel motivasyonumuz bu gereklilik. Geçtiğimiz aylarda

düzenlediğimiz Dijital Farkındalık Atölyesi, Aile Okumaları Atölyesi, "Ortak Payda Buluşmaları: Boşanma", "Dünyadan Yansımalar: Babaların Değişen Roller" gibi programlarımızın ortak amacı, toplumda dijitalleşmenin, aile içi ilişkilerin, ebeveyn rollerinin ve boşanma gibi kritik olayların kişiler ve topluluklar üzerindeki etkilerine ilişkin farkındalık geliştirmek; ayrıca bilgi temelli, duyarlı ve kapsayıcı bir bakış açısını teşvik ederek daha sağlıklı sosyal ilişkilerin kurulduğu, bilinçli ve dayanışmacı bir toplumun inşasına katkıda bulunmak.

Öte yandan, bu sene 23 Nisan'da ailenin refahı ve istikrarı konusunun devamı olarak gördüğümüz özel bir gündemimiz oldu. Dijital dünyada çocuklarımızı korumak. Bu konuda en az yasal düzenlemeler kadar güçlü bir toplumsal mutabakata ihtiyacın söz konusu olduğu düşüncesindeyiz. Ailelerin kontrolünün her geçen gün daha da sınırlandığı dijital dünyada hakları ve sorumlulukları daha sık konuşmamız



gerekiyor. Dijital dünyanın faydaları kadar risklerini de yetişkinler olarak yönetmek zorundayız. Bu amaçla dünyada ilk kez Türkiye öncülüğünde alanında uzman hukukçular, eğitimciler, hekimler, öğretmenler, araştırmacılar ve tabii ki çocuklarımızın katılımıyla Dijital Dünyada Çocuk Hakları Sözleşmesi hazırlandı. Bu konuda sorumluluk sahibi tüm paydaşları sözleşmeyi imzalamaya davet ediyoruz. Sözleşmenin ayrıntılarını bültenimizin ilerleyen sayfalarında ilginize sunuyoruz.

Enstitümüzün diğer bir önemli gündemi sosyal bilimlerin dekolonizasyonu. Sosyal bilimler, uzun süre Avrupa-merkezci epistemolojiler ve kavramlarla dünyayı anlamaya çalıştı. Bu, sömürgecilik sonrası toplumların kendi deneyimlerini, tarihlerini ve bilgi üretim biçimlerini ikinci plana itti. Toplumların kendi kavram setlerini oluşturarak kendi sorunlarını kendi bağlamlarında tanımlayıp çözmelerine ivedilikle ihtiyacımız var. Batı merkezli

normlarla tanımlanmış ve evrenselmiş gibi sunulan tüm kavramlar tartışmaya açılmalı ve dayatılan modellerin ötesine geçilmeli.

Geçtiğimiz aylarda “Lise Eğitiminde Geçmişten Günümüze Sömürgecilik” Çalıştayı, “Gazze Sonrası Dekolonizasyon: Bilginin Kolonyal Kodlarını Sorgulamak” söyleşisi ve Endonezya’da Universitas Islam Internasional Indonesia iş birliği ile gerçekleştirdiğimiz “Sosyal ve Beşeri Bilimlerin Sömürgecilikten Arındırılması” konulu uluslararası konferans da bu konuyu merkeze alarak düzenlediğimiz etkinliklerden yalnızca bir kaçı. Eğitim, ekonomi ve teknoloji başta olmak üzere sosyal ve beşeri bilimlerde kolonileşmenin süregelen etkilerini ve bugün dünyamızın içinde bulunduğu anlam bunalımına çözüm üretecek otantik içerik ve yöntemleri müzakere etmeye devam edeceğiz.

Keyifli okumalar dileriz.

enstitü sosyal

Genel Yayın Yönetmeni
İpek Coşkun Armağan

Editör
Amine Ertürk

Yayın Kurulu
Fatmanur Kartav
Gülrenk Hayırcıl
Rana Canan Cömert
Beyza Gözükızıl

Grafik Tasarım
Muhammed Seleş

Yayın Türü
Bülten

Yönetim Yeri
Burhaniye Mah. Hacı Reşit Paşa
Sok. No:18
Üsküdar, İstanbul

İletişim
0216 422 00 22
www.enstitusosyal.org
info@enstitusosyal.org

Enstitü Sosyal Bülten, kurumun faaliyetleri hakkında bilgi veren ücretsiz bir yayındır.

Editörden

Değerli okuyucularımız,

Geçtiğimiz üç ay boyunca düzenlediğimiz etkinliklerde, araştırmalarımızda ve yayınlarımızda bir yandan dijitalleşmenin bireysel ve toplumsal hayat üzerindeki etkilerini tartışırken, diğer yandan dijital dünyada çocuk hakları, dijital oyunların içeriksel ve yapısal riskleri, dijital bağımlılıklar gibi konulara dair yerel ve küresel perspektifleri bir araya getirdik. Teknolojinin hem bireysel hem de kolektif yaşamımızı dönüştürme biçimlerini ele aldık, risklerini azaltma ve olanaklarını daha bilinçli kullanma yolları üzerine konuştuk.

Aile ve eğitim, öne çıkan diğer bir tema oldu. Aile Okumaları Atölyesi, “İş mi Aile mi? Mutluluğun Artırılmasına İlişkin Sosyolojik Perspektifler” Paneli ve “Babaların Değişen Roller” Paneli gibi etkinliklerimizle, hem bireysel refah hem de toplumsal bütünlük açısından aile kurumunun değişen dinamiklerini tartıştık. Sosyal Duygusal Gelişim Öğretmen Eğitimi, Lise Eğitiminde Dönüşüm Çalıştayı, Öğrenmenin Nörobiyolojisi Çalıştayı ve Matematik Standartları Şûrası gibi programlar ile, kalite ve erişilebilirliğin artırıldığı, öğrencilerin farklı ihtiyaçlarını gözetken, bilimsel temellere dayalı ve daha adil bir eğitim anlayışını teşvik edecek bir tartışma zemini oluşturmayı amaçladık.

Bu dönemde uluslararası iş birliklerimizi de geliştirdik; Şanghay’da Türkiye-Çin Akademik İş Birliği Forumu’nda, Endonezya’da sosyal bilimlerin sömürgecilikten arındırılmasını tartıştığımız konferansta ve diğer uluslararası seminerlerde bilgi ve deneyim paylaşımını sürdürdük.

Son olarak, İki Nokta buluşmalarımız ve yeni yayınlarımızla hem farklı disiplinlerden isimleri bir araya getirdik hem de veriye dayalı, analitik, çözüm sunan nitelikli bilgi üretme çabamızı sürdürdük.

Önümüzdeki dönemde de sosyal ve beşeri bilimlerin imkânlarını kullanarak toplumsal meseleleri derinlemesine tartışmaya, yerel bilgi ile evrensel tartışmaları buluşturmaya devam edeceğiz. Programlarımıza iştirak eden, katkı sunan ve destek veren tüm katılımcılarımıza teşekkür ediyoruz.

Yeni bir sayıda görüşmek dileğiyle.



S/08

—
TÜRKİYE
MÜZAKERE
ZİRVESİ
TAMAMLANDI

S/10 DİJİTAL DÜNYADA
ÇOCUK HAKLARI
SÖZLEŞMESİ

S/18 OKUL GELİŞİM
PROGRAMI

S/22 AİLE GELİŞİM
PROGRAMI (alge)

S/24 ARAŞTIRMACI
GELİŞİM PROGRAMI



S/26 Öğrenmede
Nörobiyolojik Temelleri
Uzmanlarla Tartıştık

S/29 Türkiye’de Lise
Eğitiminde Dönüşüm
Çalıştayı Gerçekleştirildi

İÇİNDEKİLER

S/38 Oyun Geliştiriciler ve
Ruh Sağlığı Uzmanları
Bir Araya Geldi: Popüler
Oyunlara İçerik Analizi

S/40 Ortak Payda Buluşmaları:
“Ortak Payda Buluşmaları”nın
son programı “Boşanma”
teması ile gerçekleşti

S/42 Yuvarlak Masa Toplantısı:
İstisnai Şiddet, İstisnai
Hukuk mu? Gazze
Bağlamında Hukuki
Normların Yeniden
Değerlendirilmesi”

S/43 Politika Seminerleri: Burası
Neden Çok Önemli?

S/44 ULUSLARARASI
ÇALIŞMALAR PROGRAMI



S/54

—
İKİ NOKTA
BULUŞMALARI

S/61 DÜNYADAN YANSIMALAR

S/67 SON YAYINLARIMIZ



TÜRKİYE MÜZAKERE ZİRVESİ TAMAMLANDI

18-19 Haziran tarihlerinde Enstitü Sosyal ev sahipliğinde düzenlenen Türkiye Müzakere Zirvesi, Türkiye'nin farklı şehirlerinden gelen öğrencilerin ve öğretmenlerin katılımlarıyla gerçekleşti.

Müzakere ile ilgili farkındalık oluşturmak, iletişim, iş birliği ve uzlaşma becerilerine katkı sağlamak hedefleriyle Türkiye genelinde yaklaşık 500 öğrenci ve 130 öğretmene verilen müzakere eğitimlerinin ardından yapılan değerlendirmeler sonucunda 65 öğrenci İstanbul'da yapılan zirveye katılmaya hak kazandı.

Türkiye'nin farklı şehirlerinden gelen öğretmen ve öğrenciler için zirvenin ilk

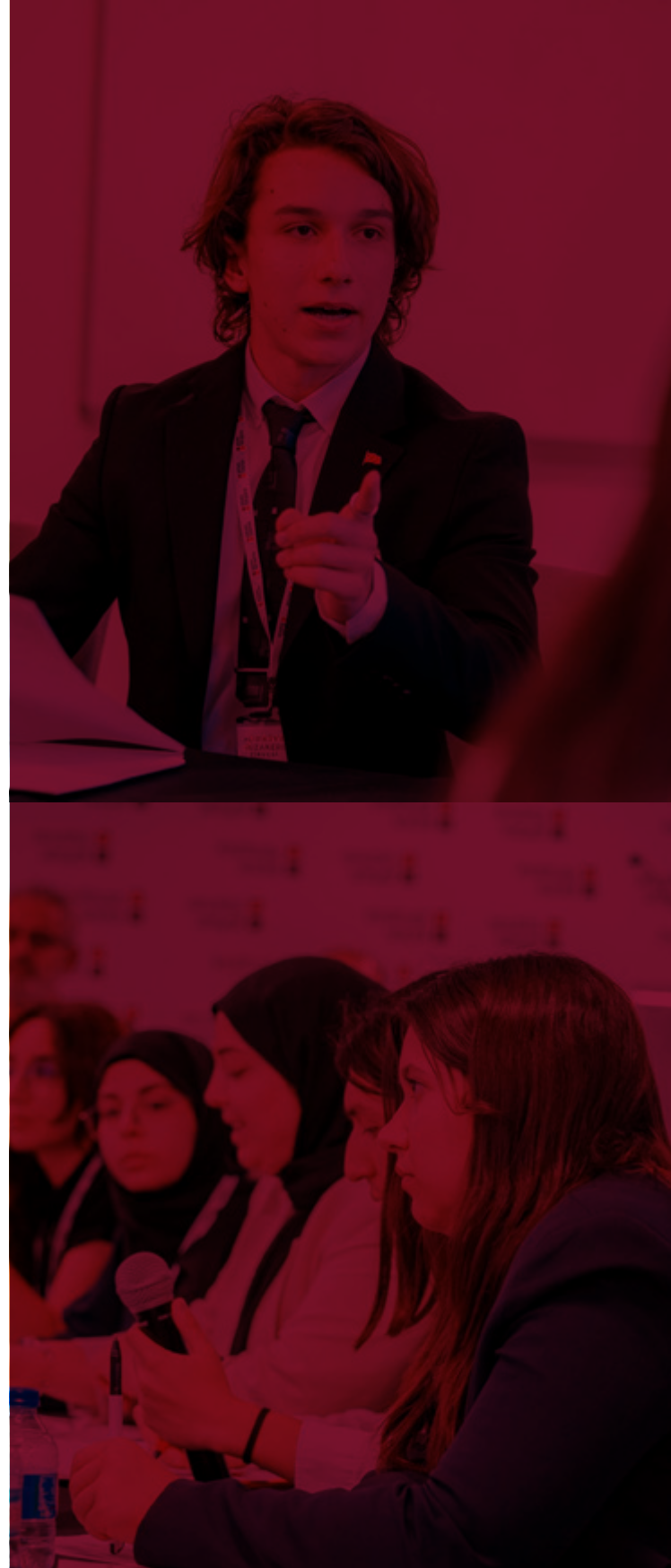
gününde İstanbul Kültür Gezisi düzenlendi. Ahmed Cevdet Paşa'nın kabri, Fatih Camii ve Topkapı Sarayı Müzesi'ni ziyaret eden katılımcılar, İstanbul Valisi Sayın Davut Gül tarafından kabul edildi. Ziyaret esnasında Türkiye Müzakere Programı'nın ve müzakere kültürünün önemi ele alındı.

Zirve kapsamında ikinci günde öğrenciler 10 gruba ayrıldı ve gruplar hâlinde yarı final müzakerelerine katıldı. Bu müzakerelerde iletişim becerileri, uzlaşma ve ikna becerileri, stratejik düşünme, iş birliği, hazırlık ve anlaşma metinleri başlıklarında jüriler tarafından yapılan değerlendirmelerde en yüksek puanı alan 2 grup arasında final müzakeresi gerçekleştirildi.

Final müzakeresinden sonra müzakerenin farklı başlıklarının uzman isimlerle konuşulduğu Müzakere Paneli düzenlendi. Panel, Enstitü Sosyal Araştırma Destekleri ve Projeler Birim Direktörü Sefer Soydar moderatörlüğünde başladı. İlk panelist olan Dr. Hadi Adanalı, müzakerenin kavramsal alt yapısından ve müzakere karar alma süreçlerinden bahsetti. Bir diğer panelist olan Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. A. Emre Öktem, müzakerenin Osmanlı kültüründeki yerini çeşitli tarihî örneklerle ele aldı. Uluslararası hukukta müzakere süreçlerini örnekler üzerinden paylaştı. Enstitü Sosyal Genel Koordinatörü Dr. İpek Coşkun Armağan da, müzakerenin eğitimdeki yerini ele aldı ve Türkiye Müzakere Programı'nın ayrıntılarına değindi. Son olarak, profesyonel mentör ve eğitim koçu Semih Ersöz konuşmasında Avrupa'daki müzakere anlayışı ve farklı toplumların müzakereye olan bakış açılarının benzerlikleri ve farklılıkları üzerinde durdu.

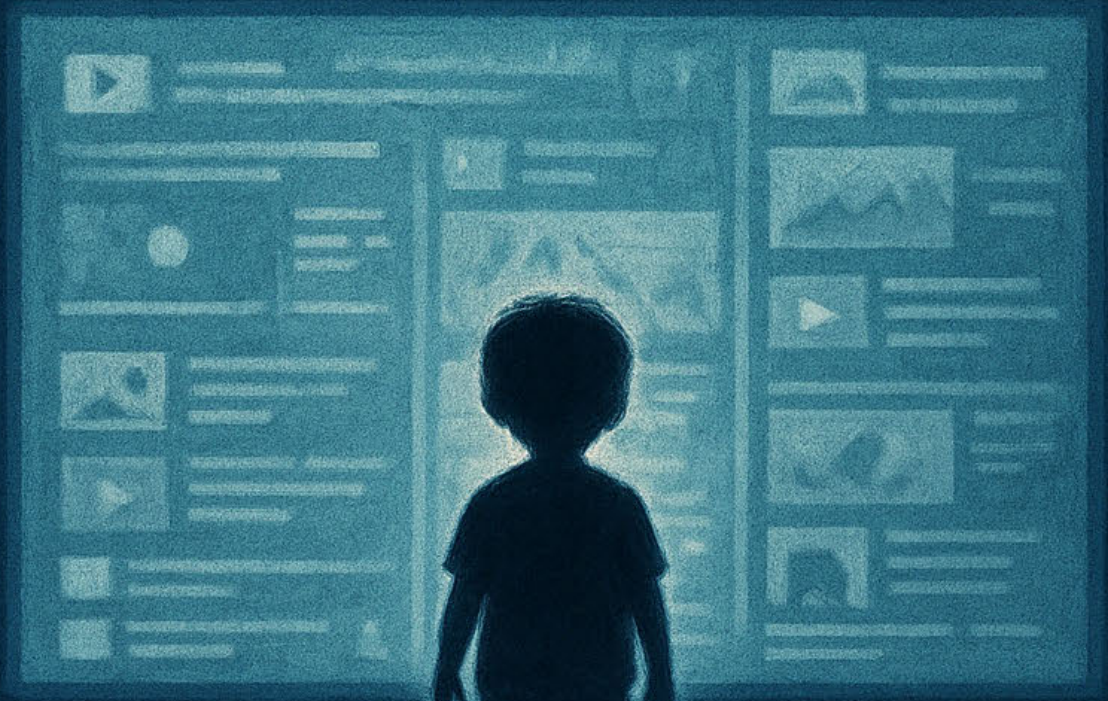
Panelin ardından kazanan müzakere grubundaki öğrencilerin ödülleri takdim edildi.

Türkiye Müzakere Programı kapsamında müzakere kültürünü yaygınlaştırma hedefiyle çalışmalar devam edecek.



Dijital Dünyada Çocuk Hakları Sözleşmesi

Çocuklarınız
çevrim içi, peki
siz neredesiniz?



Her gün milyonlarca çocuk çevrim içi ama çok azı gerçekten güvende. Çocuklar her geçen gün dijitalde ayak izlerini bırakmaya devam ediyor. Ancak bıraktıkları izler veya onların mahremiyetlerini ihlal ederek paylaşılan içerikler, çocukları nasıl etkiliyor?

Dijital Dünyada Çocuk Hakları Sözleşmesi, dijital çağda çocukların haklarını görünür kılmak ve korumak için dünya üzerinde atılmış ilk somut adımdır.

Bu Sözleşme ortak bir sorumluluk çağrısı olup, Enstitü Sosyal öncülüğünde eğitimciler, hukukçular, dijital içerik üreticileri, oyun tasarımcıları ve ilgili birçok alandan uzmanın katılımıyla gerçekleştirilen komisyon toplantılarında oluşturulan ortak mutabakat çerçevesinde hazırlanmıştır.

Çocukların dijital dünyada yalnız bırakılmaması ve onların haklarını bugünden güvence altına almak için, siz de Sözleşme'yi imzalayın!

Çünkü “sanal” olan sadece ortamdır.

Haklar gerçektir.



#SanalOrtamda**GerçekHaklar**

Dijital Dünyada Çocuk Hakları Sözleşmesi Tanıtım Toplantısı Yapıldı

22 Nisan 2025 tarihinde gerçekleştirilen “Dijital Dünyada Çocuk Hakları Sözleşmesi Tanıtım Toplantısı”, çocukların dijital ortamlarda karşılaştıkları risklere yönelik toplumsal farkındalığı artırmak amacıyla düzenlendi.

Velilerin, öğrencilerin, öğretmenlerin ve akademisyenlerin katılımıyla gerçekleştirilen toplantıda; hukuk, psikoloji ve eğitim bilimleri alanında uzman isimlerin katkılarıyla hazırlanan “Dijital Dünyada Çocuk Hakları Sözleşmesi” ilk kez kamuoyuyla paylaşıldı.

Çocukların dijital dünyada güvenli, bilinçli ve hak temelli bir biçimde var olabilmesini desteklemek amacıyla çok paydaşlı bir yaklaşımla hazırlanan Sözleşme’nin ilk imzaları, toplantıyla eş zamanlı olarak T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından atıldı. T.C. Millî Eğitim Bakanlığı ise sosyal medya üzerinden yaptığı paylaşım ile kamuoyunu Sözleşme’ye imza atmaya davet etti.

Toplantının açılışında, Sözleşme’nin amacının internet kullanımını sınırlamak değil, güvenli, bilinçli ve hak temelli bir dijital yaşamı teşvik etmek olduğu ifade edildi. “İnterneti verimli kullanmanın yolu, dijital haklarımızı bilmekten geçer” vurgusuyla, dijital okuryazarlığın bireysel ve toplumsal gelişim açısından taşıdığı öneme dikkat çekildi.

Sözleşme’nin hazırlanma sürecinde hukukçular, eğitimciler ve politika yapıcılarının aktif katkı sunduğu, bu sayede metnin çok paydaşlı ve kapsayıcı bir yaklaşımla oluşturulduğu belirtildi.

Toplantıda ayrıca dijital güvenliğin yalnızca ebeveynlerin değil, tüm toplumsal aktörlerin ortak sorumluluğu olduğunun altı çizildi. Dijital içerik üreticilerinden kamu kurumlarına, özel sektörden hukuk çevrelerine kadar herkesin bu sürece dâhil olması gerektiği ifade edildi.



Prof. Dr. H. Ferhan Odabaşı, dijital bilinç ile çocuk haklarının birlikte ele alınması gerektiğini ifade ederek, ebeveyn rehberliğinin önemine değindi. “İyi bir insan yetiştirmenin bedeli vardır, emek gerektirir.” sözleriyle toplumsal sorumluluğu hatırlattı.

Prof. Dr. Özgül Polat, çocukların sınırlı ortamlarda kendilerini daha güvende hissettiklerini belirterek, Sözleşme’nin sınırsız dijital dünyada güvenli alanlar oluşturma yolunda atılan önemli bir adım olduğunu ifade etti. “Çocuklara dijital dünyada zarar görmeden var olabilmenin yollarını göstermek için bir seferberlik başlatmalıyız.” dedi.

Tanıtımı gerçekleştirilen “Dijital Dünyada Çocuk Hakları Sözleşmesi”, çocukların dijital ortamlarda maruz kalabilecekleri tehditlere karşı hukukî, pedagojik ve sosyal bir koruma çerçevesi oluşturmayı hedefliyor.





Uluslararası Aile Forumu'nda Dijital Dünyada Çocuk Hakları Sözleşmesi Çağrısı

22-23 Mayıs tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen Uluslararası Aile Forumu, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur Özdemir Göktaş'ın açılış konuşmasıyla başladı. Forum boyunca, modernleşme ve kentleşmenin aile yapıları üzerindeki etkilerinden, dijitalleşmenin dönüştürücü rolüne, aile içi iletişim ve ruh sağlığı ilişkisinde kuşaklar arası iletişim sorunlarına kadar pek çok konu tartışıldı. Foruma, Enstitü kurucularından Dr. Esra Albayrak ve Genel Koordinatör İpek

Coşkun Armağan da konuşmacı olarak katıldı. Konuşmasında, Enstitü tarafından başlatılan "Dijital Dünyada Çocuk Hakları Sözleşmesi" imza kampanyasına değinen Albayrak, çocukların dijital ortamlarda fiziksel, zihinsel ve duygusal bütünlüklerinin korunmasının yalnızca ailelerin değil, öğretmenlerden içerik sağlayıcılara kadar tüm paydaşların ortak sorumluluğu olduğunu vurguladı.

DİJİTAL DÜNYADA ÇOCUK HAKLARI SÖZLEŞME METNİ

Bu sözleşme, çocukların dijital güvenliğinden sorumlu tüm paydaşlara bir çağrıdır. Dijital teknolojilerin çocukların eğitime, gelişimine ve yaratıcılığına sunduğu fırsatları desteklerken, aynı zamanda çevrim içi istismar, veri ihlalleri, siber zorbalık ve dijital eşitsizlik gibi tehditlerin farkında olarak tarafların sorumluluk alması beklenmektedir.

Sözleşmenin asli tarafları; ebeveynler, veliler, bakım verenler, öğretmenler, okul yöneticileri, çocuk sağlığı uzmanları, hukukçular, sosyal çalışma görevlileri, politika yapıcılar, dijital içerik üreticileri, şirketler ve devletlerdir. İlgili taraflar, çocukların korunması için üzerlerine düşen sorumluluğu yerine getirmekle mükelleftir.

Bu sözleşmede geçen çocuk 18 yaşını doldurmamış her bireyi; "dijital dünya"

ise internet ve bağlantılı teknolojiler aracılığıyla sunulan her türlü platform, içerik, uygulama ve etkileşim alanını ifade eder.

Sözleşmenin amacı, çocuklar kendi dijital haklarını koruyabilecek duruma gelene kadar onların güvenliğini sağlamak ve dijital dünyada çocukların üstün yararını gözetten sürdürülebilir bir iş birliği çerçevesi oluşturmaktır. Bu sözleşme yalnızca hukuki bir çerçeve değil, aynı zamanda toplumsal bir seferberlik çağrısıdır. Her çocuk, dijital dünyada da bir birey olarak var olmalı; haklarıyla tanınmalı, sesiyle duyulmalı ve tüm varlığıyla korunmalıdır. Taraflar, ortak sorumluluk bilinciyle dijital dünyada çocukların fiziksel, zihinsel ve duygusal esenliğini koruyacak önlemleri almayı taahhüt ederek aşağıdaki ilkeleri ve yükümlülükleri kabul eder:

1. Her çocuğun bilgi ve iletişim teknolojilerinden güvenli, adil ve anlamlı şekilde yararlanma hakkı korunur.
2. Çocuğun dijital ortamlarda fiziksel, zihinsel ve duygusal bütünlüğünün, mahremiyetinin ve kişisel verilerinin korunmasını sağlamak ebeveynlerin, velilerin, bakım verenlerin, öğretmenlerin, okul yöneticilerinin, çocuk sağlığı uzmanlarının, hukukçuların, sosyal çalışma görevlilerinin, dijital içerik sağlayıcılarının, şirketlerin ve devletlerin devredilemez ortak sorumluluğudur.
3. Dijital dünya konusunda çocukları eğitmeyen ve bilgilendirmeyen, onları sınırsız ve kontrolsüz şekilde ekrana maruz bırakan ve gerekli önlemleri almayan her paydaş çocukları ihmal etmiş olur.
4. Çocukların erişimine açık her türlü dijital hizmet, çocuğun gelişimini gözetmekle yükümlüdür. Çocukları hedef alan ya da çocukların yer aldığı dijital içeriklerde onların fiziksel, zihinsel ve duygusal gelişimlerine zarar verebilecek unsurlar bulundurulamaz. Dijital içerik ve uygulamalarda çocuğun mahremiyet hakkı, açık rıza ilkesi ve unutulma hakkı gözetilir. Bu haklara aykırı uygulamalara izin verilemez.
5. Çocukların yer aldığı içeriklerde şiddet, nefret söylemi, zorbalık, müstehcenlik, bahis, kumar gibi çocuğun fiziksel, zihinsel ve duygusal bütünlüğüne zarar verecek unsurlara yer verilemez. Ebeveynler, veliler, bakım verenler, öğretmenler, okul yöneticileri, çocuk sağlığı uzmanları, hukukçular, sosyal çalışma görevlileri, dijital içerik sağlayıcıları, şirketler ve devletler, dijital ve sosyal ortamlarda çocuklar arasında dışlayıcı davranışlara ve kasıtlı yalnızlaştırmaya neden olacak tutumlara karşı ortak sorumluluk taşır.
6. Çocuğa ait kişisel veriler, özel nitelikli kişisel veri kapsamında devletin denetimi ve gözetimi altında hizmet sağlayıcılar tarafından korunur. Bu veri, hiçbir surette çocuğun zararına olacak şekilde ticarileştirilemez ve kullanılamaz. Dijital hizmet sağlayıcıları, çocuklara yönelik algoritmaların ve içeriklerin güvenli, yaşa uygun ve ayrımcılıktan uzak olmasını sağlamakla mükelleftir.
7. Çocuklar, ebeveynler, veliler, bakım verenler, öğretmenler, okul yöneticileri, çocuk sağlığı uzmanları ve sosyal çalışma görevlileri dijital ortamlarda maruz kalınan istismar, şiddet, nefret söylemi, zorbalık, müstehcenlik, tehdit ve benzeri hukuka aykırı eylemler ve dijital bağımlılık hakkında hızlı, erişilebilir ve etkili başvuru yolları ile şikâyet mekanizmalarına sahip olmalıdır.

8. Ebeveynlerin, velilerin, bakım verenlerin, eğitimcilerin, çocuk sağlığı uzmanlarının, sosyal çalışma görevlilerinin, dijital içerik sağlayıcıların ve şirketlerin sorumluluklarını denetleyen ve bu konuda gerekli önlemleri alan ilgili kamu kurum ve kuruluşları çocuk istismarını önleyebilir.

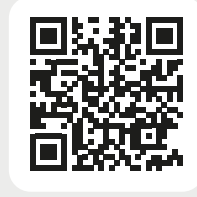
9. Çocuklar dijital dünyada güvende kalmak için yaşlarına uygun, erişilebilir ve nitelikli bir dijital okuryazarlık eğitimi alma hakkına sahiptir. Devlet, eğitim hakkının dijital tamamlayıcısı olan bu alanı kamu hizmeti niteliğinde değerlendirir. Hiçbir çocuk dijital okuryazarlık eğitimi alma hakkından mahrum bırakılamaz. Devletler bunun için gerekli imkânları sağlamakla yükümlüdür.

10. Devletler çocuk güvenliğini, mahremiyetini ve refahını ön planda tutan dijital platformların geliştirilmesi ve düzenlenmesini desteklemelidir.

11. Çocuklar, sanal ve artırılmış gerçeklik ortamlarında güvende olma hakkına sahiptir. Devlet, bu ortamdaki istismar, kimlik ihlali ve mahremiyet risklerine karşı gerekli önlemleri alır. Her çocuk yapay zekâ ve otomatik karar sistemleri tarafından ayrımcı veya zarar verici biçimde değerlendirilmekten korunmalıdır. Teknoloji şirketleri bunun için gerekli önlemleri almakla mükelleftir.

12. Her çocuk, bu sözleşmede bahsi geçen hak ihlallerine karşı uluslararası korunma hakkına sahiptir. Devletler; dijital suçlar, çevrim içi istismar, veri kaçakçılığı ve yasa dışı içeriklerle mücadele amacıyla uluslararası iş birliğini teşvik etmeli ve karşılıklı hukuki yardım mekanizmaları oluşturmalıdır.

13. Dünyaya gelmiş her çocuk; dili, dini, ırkı fark etmeksizin yukarıda belirtilen ilkeler kapsamında dijital dünyada aynı hassasiyet ile korunmalıdır.



İmzalamak için tarayın!



okul
gelişim
programı

Okul Gelişim Programı

Enstitü Sosyal eğitim alanında ortaya koyduğu her çalışmada öncelikle Türkiye’de ve dünyada çocukların “daha iyi öğrenme”sini sağlayacak eğitim ikliminin oluşturulmasını hedefler. Okul Gelişim Programı bu iklimin oluşturulması için tasarlanmış somut bir girişim ve etkisi ortaya düzenli aralıklarla konulacak bir müdahale programıdır.



Sosyal Duygusal Gelişim

Öğretmen Eğitimi

Enstitü Sosyal tarafından 26 Mayıs, 2-10-12 Haziran tarihlerinde düzenlenen Sosyal Duygusal Gelişim Öğretmen Eğitimi'nde öğretmenlerin çocukların akademik başarılarının yanı sıra sosyal, duygusal ve karakter gelişimlerine nasıl destek olabilecekleri çok boyutlu bir yaklaşımla ele alındı.

Okul Gelişim Programı kapsamında gerçekleştirilen eğitim, Prof. Dr. Şule Alan, Rümeysa Uluurgun, Prof. Dr. Ahmet Ayhan Çitil ve Yıldız Kulkul'un sunumlarıyla gerçekleşti. Program boyunca zekâ kavramının tarihsel gelişimi, karakter eğitiminin önemi, bütünlleştirici sınıf rehberliği yaklaşımları ve felsefi düşünmenin sosyal duygusal gelişime katkıları derinlemesine incelendi.



Sosyal Duygusal Becerilerin Gelişimi ile Başarı Algısı

Prof. Dr. Şule Alan'ın gerçekleştirdiği oturumda, eğitim sürecinde azim kavramının kritik bir yere sahip olduğu vurgulandı. Zorluklara karşı yılmamak, başarısızlıkları stratejik birer öğrenme fırsatına dönüştürmek ile hedefe bağlılığın, azimli bireylerin öne çıkan nitelikleri olduğu belirtildi. Oturumda eğitimde çocuklara kazandırılan “**gelişim zihniyeti**”nin, onların pes etmeden devam edebilme becerilerini önemli ölçüde geliştirdiği görüldü. Paylaşılan veriler, bu gelişimin özellikle Türkçe ve matematik derslerinde anlamlı başarı farkları yarattığını ortaya koydu. Eğitim sürecinde zekânın tek belirleyici faktör olarak görülmesi yerine, karakter ve sosyal duygusal becerileri merkeze alan bütüncül yaklaşımların önemi vurgulandı. Bu bütüncül anlayışın eğitimde benimsenmesinin, hem akademik performansı hem de öğrencilerin toplumsal uyumunu destekleyeceği vurgulandı. Alan, okul ortamlarının sadece bilgi aktarımının yapıldığı yerler olmaktan öte, kişilik inşasının da gerçekleştiği mekânlar olarak düşünülmesi gerektiğinin altını çizdi. Bu bakış açısının, geleceğin bireylerinin sadece bilgili değil, aynı zamanda hayata karşı daha dirençli ve donanımlı kişiler olmalarına katkı sağlayacağı ifade edildi.

Sosyal Duygusal Gelişimde Bütünleyici Sınıf Rehberliği

Rümeysa Uluurgun'un öğretmenliğinde gerçekleşen eğitimin ikinci haftasında, sınıf rehberliği süreçlerinde sosyal duygusal gelişim alanlarının nasıl bütüncül bir yaklaşımla ele alınabileceği uygulamalı örneklerle sunuldu. Katılımcılarla etkileşimli bir girişle başlayan oturumda, Picasso'nun “Nedimeler” tablosu üzerinden benlik kavramı ve benliğin parçalı yapısı irdelendi. Benlik algısı ile benlik saygısı, ideal benlik ile olan benlik arasındaki sürekli uyum çabası ve bu süreçte geliştirilen “persona”lar tartışıldı. Sosyal duygusal öğrenme sürecinin, bireyin benlik saygısına yapılan yapılandırılmış yatırımlar yoluyla bu süreci desteklediği belirtildi. Rehberliğin okul ortamındaki rolü ve Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programı detaylarıyla ele alındı. Aylık rehberlik planlamasında güven teması merkez alınarak, mahremiyet, okula aidiyet ve kaygı farkındalığı gibi konuların sarmal bir yapı içinde işlenmesinin önemi vurgulandı. Duygusal gelişim alanı için sinema ve edebî anlatıların kullanımı gibi uygulamalı örneklerle, rehberlik yaklaşımlarının pratikte nasıl uygulanabileceği deneyimlendi.



Düşünme Becerilerinin Sosyal Duygusal Gelişimdeki Rolü

Prof. Dr. Ahmet Ayhan Çitil'in gerçekleştirdiği üçüncü haftada düşünme becerileri eğitimi, gençlerin kendi deneyimleri üzerinden uygulamalı biçimde düşünmeyi öğrenmeleri gerektiği anlayışıyla ele alındı.

Eğitimde ele alınan karakter gelişimi (güven, irade, merhamet, özgürlük vb.), duygusal gelişim (öz farkındalık, öz yönetim), kişisel ve sosyal gelişim (mahremiyet bilinci, teknoloji okuryazarlığı) ile akademik ve bilişsel gelişim (problem çözme, analitik düşünme) alanları detaylandırıldı. "Öz etkinlik" kavramı, proaktif bir süreç olarak vurgulandı. İlgi alanı ve etki alanı ayrımı ve Eisenhower Matrisi temel alınarak zaman yönetimi stratejileri tartışıldı. Johari Penceresi metaforuyla bireyin kendine ve başkalarına dair farkındalığını artırması üzerinde duruldu. Eğitimin sonunda rehberliğin, bilgi aktarmaktan öte, birlikte düşünmek ve düşünmeyi sevdirmek anlamına geldiği ifade edildi.



Sosyal Duygusal Gelişim ve Karakter Eğitimi

Eğitimin son haftası, Rümeysa Uluurgun ve Yıldız Kulkul'un ortak sunumuyla gerçekleşti. Bu bölüm, sınıf rehberliği ve karakter gelişimi alanında sosyal duygusal becerilerin nasıl bütüncül ve derinlikli biçimde geliştirilebileceğini uygulamalı ve kuramsal boyutlarıyla ele aldı.

Rümeysa Uluurgun, kadim Doğu medeniyetleri ve Antik Çağ uygarlıklarının öğretilerinden esinlenilerek yapılandırılan karakter gelişim alanındaki temel erdemleri (güven, irade, merhamet, özgürlük, adalet, cesaret, denge, bilgelik) tanıttı. Burada sevgi ve saygının özellikle dışarıda bırakılması Stoacı düşünce perspektifiyle, bu değerlerin hedef değil, erdemlerin doğal sonucu olmasıyla açıklandı. Karakter eğitiminin yalnızca doğrudan değer aktarımıyla değil, hikâyeler ve yaşam tecrübeleri üzerinden kavramsal bilinç oluşturmaya yönelik olduğu vurgulandı. Yıldız Kulkul, "düşünmeyi sevmek" kavramını merkeze alarak felsefi sorgulama ve karakter eğitimi arasındaki ilişkiyi tartıştı. Kısa bir film üzerinden başlatılan kavramsal tartışmada, kavramların çocuklarla nasıl çalışılabileceğine dair uygulamalı örnekler sunuldu. Felsefi çember uygulaması ile Odysseus ve Sirenler miti üzerinden "özgürlük" kavramı işlendi. Eğitimde kavram iyileştirme uygulaması aşamalarından bahsedildi.



Aile Gelişim Programı

Enstitü Sosyalin önemli araştırma alanlarından biri olan aile çalışmaları kapsamında tasarlanan Aile Gelişim Programı (ALGE), ailelerin günümüz belirsizlikleri ve hızlı dönüşümleri karşısında sosyal, psikolojik, manevi ve iktisadi farkındalıklarını artırarak aile kurumunu güçlendirmeyi hedefleyen bir gelişim programıdır. ALGE kapsamında hazırlanan eğitim modülleri şöyledir: Ailelere Dijital Farkındalık Eğitimi, Aile Mahremiyet ve Güven, Eşler Arası İletişim ve Tutarlı Ebeveynlik, Ailede Ebeveyn Otoritesi ve Sınırlar, Aile ve Okul İlişkilerinde Denge, Ailede Gelenek Aktarımı ve Kültür Gelişimi.

Dijital Farkındalık Atölyesi'nin Üçüncü Dönemi Tamamlandı

Enstitü Sosyal, Aile Gelişim Programı kapsamında düzenlediği Ebeveynler için Dijital Farkındalık Atölyesi'nin üçüncü dönemini 6-20 Mayıs 2025 tarihleri arasında çevrim içi olarak gerçekleştirdi.

Türkiye'nin farklı şehirlerinden ebeveynlerin katılımıyla gerçekleştirilen atölyede, dijital çağın aile yapısı ve çocuklar üzerindeki etkileri ele alındı. Program, "Dijital Çağda Ebeveynlik", "Etkili İçerik Analizi", "Dijital Oyun Dünyası ve Çocuk" ve "Dijital Etik ve Netiket" başlıklı dört oturumdan oluştu.

Atölyenin ilk oturumu olan "Dijital Çağda Ebeveynlik", Prof. Dr. Hatice Ferhan Odabaşı tarafından gerçekleştirildi. Odabaşı, dijital dönüşümün aile yapısına etkilerini kapsamlı bir şekilde değerlendirerek, ebeveyn-çocuk ilişkilerinde dijital okuryazarlığın önemine dikkat çekti. Oturumda ayrıca, ebeveynlerin dijital dünyada çocuklarıyla sağlıklı iletişim kurabilmeleri ve onları dijital risklerden koruyabilmeleri için somut öneriler paylaşıldı.

İkinci oturumda, Enstitü Sosyal eğitim araştırmacısı Fatma Betül Karalı, "Etkili İçerik Analizi" başlığı altında bir sunum gerçekleştirdi. Karalı, dijital içeriklerin ebeveynler tarafından nasıl denetlenebileceğini ve çocukların dijital tehlikelerden nasıl korunabileceğini ele aldı. Ayrıca, Enstitü Sosyal tarafından hazırlanan Dijital Dünyada Çocuk Hakları

Sözleşmesi ebeveynlere tanıtıldı. Sözleşme kapsamında, çocukların dijital haklarını korumaya yönelik ilkeler detaylı biçimde açıklandı.

Üçüncü oturumda, Ordu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümünden Dr. Öğr. Üyesi Emrah Akman, "Dijital Oyun Dünyası ve Çocuk" konusunu ele aldı. Akman, dijital oyunların çocuk gelişimi üzerindeki potansiyel faydaları ve risklerini birlikte değerlendirerek, oyun dünyasının çocuklar açısından daha güvenli hâle getirilmesine yönelik öneriler sundu.

Son oturum olan "Dijital Etik ve Netiket", Üsküdar Üniversitesi Yeni Medya ve İletişim Bölümünden Prof. Dr. Gül Esra Atalay tarafından gerçekleştirildi. Atalay, dijital ortamda uyulması gereken etik kurallar ve sosyal davranış normlarını "netiket" kavramı çerçevesinde ele aldı. Ebeveynlerin dijital ortamdaki tutum ve davranışlarına ilişkin dikkat etmeleri gereken noktaları vurgulayarak, dijital etik bilincinin önemine dikkat çekti.

Enstitü Sosyal, dijital çağda ebeveynlerin karşılaştığı zorluklara dair farkındalık kazandırmayı ve dijital okuryazarlık becerilerini geliştirmeyi hedefleyen eğitimlerine önümüzdeki dönemlerde de devam etmeyi planlıyor.



Araştırmacı Gelişim Programı

Araştırmacı Gelişim Programı'nda, yüksek lisans ve doktora düzeyindeki araştırmacılar ve öğrencilere yönelik eğitim, toplum araştırmaları ve ekonomi disiplinlerinde seminerler düzenlenmektedir. Alanında uzman isimler tarafından yapılan eğitimler ile araştırmacıların derinlikli araştırma, yöntem geliştirme ve model oluşturmaya yönelik becerilerini geliştirmek, aynı zamanda entelektüel gelişimine katkı sağlamak amaçlanmaktadır.



Aile Okumaları Atölyesi Tamamlandı

Enstitü Sosyal tarafından düzenlenen Aile Okumaları Atölyesi, 7-28 Mayıs 2025 tarihleri arasında gerçekleştirildi. Araştırmacı Gelişim Programı'nın üçüncü dönemi kapsamında düzenlenen atölye, dijitalleşmenin aile yapısı üzerindeki etkilerini anlamaya yönelik bir tartışma ve okuma zemini sundu. Çeşitli meslek ve disiplinlerden katılımcıların yer aldığı atölye, Prof. Dr. Hatice Ferhan Odabaşı yürütücülüğünde dört hafta boyunca sürdü.

Katılımcılar, atölye boyunca *"The Platformization of the Family: Towards a Research Agenda"* adlı ana okuma ve ona eşlik eden ek okumalar aracılığıyla aile ile dijitalleşme ilişkisini çok boyutlu biçimde tartıştı.

İlk oturumda, aile literatürüne dair genel bir çerçeve çizildi, okuma listesi tanıtıldı ve dijital platformlar ile aile arasındaki ilişkiyi araştırmak için uygun yöntemler değerlendirildi. Ayrıca dijital çağla birlikte öne çıkan *"datafication"*, *"teknokolonizasyon"* ve *"teknodeterminizm"* gibi kavramlar ele alındı.

İkinci oturumda, ana okuma ile birlikte Murray Goulden'in *"Delete the Family: Platform Families and the Colonisation of the Smart Home"* başlıklı makalesi tartışıldı. Dijital dönüşümün aile içi iletişim, çocuk gelişimi, mahremiyet ve dijital ebeveynlik gibi alanlardaki etkileri değerlendirildi.

Üçüncü oturumda, dijital medyanın aile yapısını nasıl etkilediği konuşuldu. Anonimlik, yüz yüze iletişim ve dijitalleşmenin aile ilişkilerine etkileri *"5İ: iletişim, ilgi, itibar, itimat ve iş birliği"* başlıklarıyla tartışıldı.

Son oturumda ise katılımcılar, dijitalleşme ve aile ilişkisine dair kendi ilgi alanlarına göre araştırma konuları belirledi. Bu konulara geliştirdikleri araştırma önerilerini atölye esnasında paylaştılar. Böylece atölye boyunca yürütülen tartışmalar, katılımcıların bireysel çalışma alanlarına ışık tutan somut önerilere dönüştü.

Enstitü Sosyal, araştırmacıların disiplinler arası düşünme, analiz ve tartışma becerilerini desteklemeye yönelik okuma atölyelerine önümüzdeki dönemlerde de devam etmeyi planlıyor.

Öğrenmede Nörobiyolojik Temelleri Uzmanlarla Tartıştık

12 Haziran 2025 Perşembe günü Enstitü Sosyalde düzenlenen “Öğrenmenin Nörobiyolojisi” Çalıştayı psikologlar, psikolojik danışmanlar, akademisyenler, nörobilimciler ve eğitimcileri bir araya getirdi. Çalıştay, Kasım ayında düzenlenen “Öğrenmenin Nörobiyolojisi” başlıklı eğitimi tamamlayan profesyonellerin, edindikleri bilgileri sınıf ortamına nasıl adapte edebileceklerine yönelik ortak stratejiler geliştirmek amacıyla planlandı. Katılımcılar, öğrenme süreçlerinin beyindeki karşılıklarını daha derinlemesine anlamak ve bu bilgi birikimini sahada etkili biçimde kullanmak üzere bir araya geldi.

Etkinlik boyunca katılımcılar, nörobiyolojik temelli bilişsel süreçler (zekâ, dikkat, hafıza, öğrenme güçlükleri, dil gelişimi) etrafında yapılandırılan tematik masalarda gruplara ayrıldı. Çalıştayı ilk oturumunda her grup kendi temasına odaklanarak masa

içi tartışmalar yürüttü. İkinci oturumda ise masa temsilcileri grup çıktılarının sunumunu yaparak ortak bir tartışma ortamı oluşturdu.

Oturumlarda bilişsel işlevlerin biyolojik altyapısının sınıf içi davranışlara yansımaları, dil, hafıza ve dikkat gibi süreçler için yapılandırılmış öğretim stratejileri, zekânın çok boyutlu değerlendirilmesi ve eğitimde bütüncül yaklaşımların önemi gibi süreçlere değinildi.

“Zekâ” masasında zekânın sabit değil gelişebilir bir yapı olduğu, etiketleme süreçlerinin çocukların motivasyonunu olumsuz etkilediği ve çoklu zekâ yaklaşımının bilimsel temellerinin yeniden değerlendirilmesi gerektiği ifade edildi. Masal anlatımı ve oyun temelli öğrenmenin beyinsel bağlantılar üzerindeki olumlu etkileri öne çıktı.

“Dikkat” masasında dikkat eksikliğinin tanınması ve öğretmenlerin farkındalık düzeylerinin artırılması gerektiği belirtildi. Sosyal medya, kaygı düzeyi ve fiziksel çevre koşullarının dikkat süreçlerini doğrudan etkilediği ortaya kondu. Orman okullarının olumlu etkileri ve fiziksel aktivitenin dikkat gelişimindeki rolüne dikkat çekildi.

Öğrenme güçlükleri masası, öğrenme güçlüğü’nün zekâ problemi olmadığını vurgularken, öğretmenlerin bu konuda yeterli bilgi ve yönlendirmeye ihtiyaç duyduğu belirtildi. Sınıf öğretmenlerinin rolü öne çıkarılırken, etiketleme ve uygun olmayan eğitim ortamlarının olumsuz etkileri tartışıldı.

Hafıza masasında ise tekrar yöntemlerinin niteliği, bağlamsal öğrenme ve hareketin hafıza üzerindeki etkisi ele alındı. Not tutma alışkanlığı, görsel şemalar ve yapay zekâ destekli uygulamaların hafıza gelişiminde kullanılabilirliği vurgulandı.



Dil masası, dil bozukluklarına dair farkındalığın artırılması, sosyal kaygının dil gelişimine etkisi ve dijital okuryazarlık konularını merkeze aldı. Öğretmenlerin yaratıcı dil kullanımı ve öğrencilerde konuşma becerisinin desteklenmesi konularında öneriler sunuldu.

Çalıştayın genel değerlendirme bölümünde, öğrenme süreçlerinin yalnızca bilişsel değil, aynı zamanda biyolojik, duygusal ve çevresel faktörlerle iç içe geçmiş çok boyutlu yapılar olduğuna dikkat çekildi. Eğitim politikalarının ve uygulamalarının bu bütüncül yaklaşımı dikkate alması gerektiği vurgulandı. Katılımcılar tarafından, nörobilim alanındaki gelişmelerin eğitim sistemine entegre edilmesiyle birlikte daha kapsayıcı, eşitlikçi ve birey odaklı eğitim ortamlarının oluşturulabileceği görüşü paylaşıldı.





Öğrenmenin Nörobiyolojisi Öğretmen Kampı tamamlandı

25-26-27 Haziran 2025 tarihlerinde Enstitümüzde “Öğrenmenin Nörobiyolojisi Öğretmen Kampı”, farklı branş ve kademelerden öğretmenlerin katılımıyla gerçekleştirildi. Enstitü Sosyal ve Medipol Üniversitesi Nörobilim Laboratuvarı iş birliğiyle tasarlanan bu üç günlük kamp, beynin moleküler-hücrel sırlarından hafızanın işleyişine, dilin öğrenmeye etkisinden kalıcı öğretim stratejilerine uzanan dopdolu bir içerik sundu. Eğitimde etkileşimli atölyeler ve yansıtıcı uygulamalarla öğrenmenin biyolojik, nörolojik ve psikolojik temelleri ele alındı. Medipol Üniversitesi Nörobilim

Laboratuvarı iş birliğiyle hazırlanan programda, öğrenme süreçlerine ilişkin biyolojik, nörolojik ve psikolojik konular ele alındı.

Program kapsamında Prof. Dr. Lütfü Hanoğlu, “Beyin ve Öğrenme”; Dr. Merve Yamanoğlu, “Dil ve Bilişsel İşlevler”; Dr. Reyhan Uysal Kaba, “Kalıcı Öğrenme ve Hafıza”; Dr. Muhammed İkbâl Alp, “Öğrenmenin Moleküler ve Hücrel Temelleri”; Dr. Yeşim Ünveren, “Özel Öğrenme Güçlüğü”; Dr. Mevhibe Sarıcaoğlu ve Dr. Beyza Tağraf, “Dikkat Eksikliği, Hiperaktivite Bozukluğu ve Beslenme” konularında eğitim verdi. Film gösterimiyle birlikte değerlendirme oturumu ise araştırmacılarımızdan Fatma Betül Ercan tarafından yürütüldü.

Üç gün süren programda sunumlar, atölye çalışmaları ve uygulamalı etkinlikler yer aldı. Eğitimler, öğretmenlerin alan bilgilerini güncel bilimsel içeriklerle desteklenmeye yönelik olarak planlandı.



Çalıştay | Türkiye'de Lise Eğitiminde Dönüşüm

Lise eğitiminin dönüşümüne yönelik Ortak Payda Buluşmaları'nın dördüncüsü olan "Lise Eğitiminde Dönüşüm Çalıştayı", 13 Mayıs 2025 tarihinde Enstitü Sosyalde gerçekleşti. Eğitim alanında akademisyenlerin ve farklı okul türlerinden okul yöneticilerinin katıldığı çalıştayda, dünyada dönüşen lise eğitim modelleri, Türkiye'nin eğitim alanındaki mevcut yapısı, önerilen yeni modellerin mevzuatla uyumu, meslekî ve teknik eğitimdeki standartlar ile lise müfredatına ilişkin yaklaşımlar ele alındı.

Çalıştay, Enstitü Sosyal Genel Koordinatörü İpek Coşkun Armağan'ın açılış konuşmasıyla başladı. Armağan, lise eğitiminin bireylerin akademik, sosyal ve mesleki gelişiminde kritik bir rol üstlendiğini vurguladı. Değişen küresel dinamikler, dijital dönüşüm ve eğitimdeki paradigma kaymaları doğrultusunda lise sisteminin günümüz ihtiyaçlarına göre yeniden yapılandırılması gerektiğini belirtti.

İki oturumdan oluşan çalıştayın ilk bölümünde, farklı ülkelerde uygulanan zorunlu eğitim süreleri ve lise modelleri

masaya yatırıldı. 3+1, 2+1 gibi alternatif yapılar değerlendirilerek bu modellerin Türkiye bağlamındaki uygulanabilirliği tartışıldı. Katılımcılar, eğitim süresi ve içeriğinin lise türlerine göre farklılaştırılması gerektiğine dikkat çekti.

Mesleki ve teknik liseler özelinde yapılan değerlendirmelerde, dört yıla yayılan mevcut sistemin öğrencilerin meslek hayatına geçişini zorlaştırdığı ifade edildi. Bu liselerdeki teorik ve uygulamalı ders yükünün fazlalığına dikkat çekilirken, eğitim süresinin ilgili alanın ihtiyaçlarına göre yeniden yapılandırılmasının önemine işaret edildi. Okul yöneticileri, mesleki ve teknik liselerin yalnızca akademik başarıları düşük öğrencilerin yöneldiği bir okul türü olmaktan çıkarılması gerektiğini belirtti. Bu doğrultuda, yetenek ve beceriye dayalı bir seçim süreci önerilerek hem akademik hem de uygulamalı yeterliliklerin değerlendirilmesi gerektiği vurgulandı.

Yeni modellerin uygulanmasında geçiş süreçlerinin dikkatle planlanması gerektiği dile getirildi. Özellikle 2+2, 3+1 gibi alternatif sistemlerde öğrencilerin yönlendirilmesi

ve sistem dışına çıkış mekanizmalarının nasıl işleyeceği üzerinde duruldu. 16 yaş sonrasında bireylerin eğitimle ilgili daha aktif kararlar alabilecekleri bir döneme girdikleri hatırlatılarak, bu yaş grubunda lise eğitiminin zorunlu tutulmasının yeniden değerlendirilmesi gerektiğine işaret edildi.

Lise eğitimi süresinin azaltılması hâlinde karşılaşılabilecek en büyük zorluklardan biri olarak mevcut yoğun müfredatın bu süreye nasıl sığdırılacağı konusu öne çıktı. Katılımcılar, bu noktada müfredatın bütüncül olarak yeniden ele alınması gerektiğini ifade etti. Haftalık ders saatlerinin fazlalığı, tüm lise türlerinde ortak bir sorun olarak tanımlanırken, ders programlarının sadeleştirilmesi ve optimize edilmesi gerektiği vurgulandı. Öğrencilerin ders dışı etkinliklere zaman ayıracabilecekleri bir yapı oluşturulmasının, onların yeteneklerini keşfetmeleri ve kariyer

yönelimlerini şekillendirmeleri açısından önemli olduğu belirtildi.

Çalıştayda, kariyer rehberliğinin erken yaşta başlaması gerektiği konusunda görüş birliği oluştu. Sürecin yalnızca okul psikolojik danışmanlarına bırakılmadan, tüm öğretmenlerin mentörlük rolüyle bu yapıya entegre edilmesinin önemi dile getirildi. Öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerine ilişkin verilerin yer aldığı e-Okul sisteminde, kademeler arası geçişlerde bu bilgilerin sürekliliğinin sağlanmasının önemine dikkat çekildi. Aksi durumda, öğrencilerin tanınmasının güçleştiği ve bu durumun eğitimsel sürekliliği olumsuz etkileyebileceği ifade edildi. Bu nedenle, öğrencilerin bütüncül takibini destekleyecek veri yapılarının güçlendirilmesi ve geliştirilmesine yönelik çalışmaların sürdürülmesi gerektiği vurgulandı.

Günün sonunda yürütülen müzakereler sonucunda aşağıdaki başlıklarda mutabakata varıldı:

Lise eğitim sisteminin bütüncül bir revizyona tabi tutulması ve programlarda sadeleşme ve optimizasyona gidilmesi gerekmektedir.

Lise türlerine özgü müfredatlar oluşturulmalı; içerik ve eğitim süresi, ilgili okul türünün ihtiyaçlarına göre belirlenmelidir.

Eğitim süresi planlanırken, okul türlerine göre farklılık gösteren esnek bir yaklaşım benimsenmelidir.

Mesleki ve teknik liselerin bilinçli bir tercih hâline gelebilmesi için ortaokuldan liseye geçişte akademik başarıyla birlikte öğrencilerin sosyal ve teknik becerileri de değerlendirmeye alınmalı, öğrenci yerleştirme süreçleri bu doğrultuda şekillendirilmelidir.

Kariyer yönlendirmesi ortaokul düzeyinde başlamalı; bu süreç yalnızca psikolojik danışmanların değil, tüm öğretmenlerin katılımıyla desteklenmelidir.

Öğrencilerin bireysel gelişimlerini destekleyecek, ders dışı etkinliklere alan açan esnek ve planlı bir eğitim tasarımı benimsenmelidir.



Atölye | “Yaz Tatilinde Dijital Veli Atölyesi” Gerçekleştirildi

Günümüzde çocukların dijital medya ile kurdukları ilişki, özellikle yaz tatili dönemlerinde önemli bir gündem hâline gelmektedir. Bu çerçevede, dijital çağın ebeveynlerine yönelik farkındalık geliştirmek amacıyla düzenlenen “Yaz Tatilinde Dijital Veli Atölyesi”, 18 Haziran 2025 tarihinde Enstitü Sosyalde gerçekleştirildi. Atölyede Yeşilay Genel Başkanı Doç. Dr. Mehmet Dinç, Anadolu Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Ferhan Odabaşı ve Enstitü Sosyal araştırmacılarından Fatma Betül Karalı ile Fatma Betül Ercan sunum yaptı.

Atölye, Yeşilay Genel Başkanı Doç. Dr. Mehmet Dinç’in dijital bağımlılık üzerine sunumuyla başladı. Dinç, dijital bağımlılığın günümüzde klasik bağımlılık türleri kadar yıkıcı etkileri olduğunu vurgulayarak, toplumsal düzeyde yeterince ciddiye alınmadığına dikkat çekti. Dijital bağımlılıkların yalnızca bireysel değil, toplumsal sonuçları da beraberinde getirdiğini belirten Dinç, bu konuda yalnızca psikologların ya da öğretmenlerin değil, toplumun tüm kesimlerinin sorumluluk üstlenmesi gerektiğini ifade etti.

Bağımlılıkların çoğunlukla kimyasal maddelerle sınırlı düşünülmesinin yanıltıcı olduğunu belirten Dinç; sosyal medya, çevrim içi oyun, dijital kumar ve pornografi gibi yeni nesil bağımlılık türlerinin hızla yayıldığına işaret etti. Özellikle çocuk ve gençlerin “görülme ve kabul edilme” ihtiyaçlarını dijital ortamlar üzerinden karşılamaya çalıştıklarını, bu durumun sosyal medya algoritmalarıyla birleştiğinde ciddi psikolojik ve davranışsal sorunlara yol açtığını vurguladı.

Bağımlılığın gelişim sürecine dair kavramsal çerçeveyi de katılımcılarla paylaşan Dinç, “kayıp yıllar” kavramının altını çizdi. Bir bağımlılık sürecinin bireylerin yalnızca bugününü değil, gelecek potansiyelini de olumsuz etkilediğini belirtti. Özellikle dijital bağımlılıkta mücadele sürecinin birey, aile ve toplum düzeyinde topyekûn bir seferberlik gerektirdiğini dile getirdi.

Dijital bağımlılıkla mücadelede kamusal politikaların yetersiz kaldığı noktada, yerel imkânların güçlendirilmesi gerektiğini belirten Dinç, “Çocuk teknoloji yerine neyi seçsin?” sorusunun yanıtının ancak aileler ve toplumun çocuklara cazip,



erişilebilir ve sürdürülebilir alternatifler sunmasıyla mümkün olabileceğini ifade etti. Mahalle düzeyinde oyun alanları, spor ve sanat merkezlerinin inşa edilmesi gerektiğini vurgulayarak, “Su, yol, elektrik için verdiğimiz mücadeleyi çocuklarımızın gelişim alanları için de vermeliyiz,” dedi.

Atölyenin ikinci oturumu, Anadolu Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hatice Ferhan Odabaşı’nın “Dijital Dünyada Aile Olmak” başlıklı sunumuyla devam etti. Odabaşı, dijitalleşmenin aile yapısı ve çocuk gelişimi üzerindeki çok yönlü etkilerini değerlendirerek, ebeveynlerin bu dönüşümde yeni sorumluluklar üstlenmesi gerektiğini vurguladı.

Dijital teknolojilerin hayatı kolaylaştırmakla birlikte çeşitli riskleri de beraberinde getirdiğini belirten Odabaşı, dijital ortamlarda hem iyiliklerin hem de kötülüklerin çok daha hızlı yayıldığını ifade etti. Bu nedenle çocukların yalnızca dijital araçlarla değil, duygusal, fiziksel ve sosyal yönden de güçlendirilmesi gerektiğinin altını çizdi. Temel ihtiyaçların

–uyku, beslenme, hareket– sağlıklı bir şekilde karşılanmasının, çocukların dijital ortamdaki davranışlarını da doğrudan etkilediğini söyledi.

Çin kökenli bir beden-zihin disiplini olan Tai Chi’yi örnek göstererek, yaz tatili boyunca çocukların dijital içerikler yerine aktif spora yönlendirilmesinin önemini vurgulayan Odabaşı, sporun çocukların hem fiziksel hem de bilişsel gelişimi açısından kritik bir rol oynadığını ifade etti. “Çocuklar ya cep telefonu ya da sporla vakit geçiriyor; burada yönlendirici olan biziz,” diyerek ebeveynlerin aktif sorumluluk almalarının önemine değindi.

Konuşmasında “karın, kafa ve kalp” metaforunu kullanan Odabaşı, çocukların fiziksel (karın), bilişsel (kafa) ve duygusal (kalp) gelişimlerinin birlikte desteklenmesi gerektiğini belirtti. Sağlıklı dijital bireylerin yetişebilmesi için empati, sevgi ve aidiyet gibi duygusal ihtiyaçların da gözetilmesi gerektiğini söyledi.

Odabaşı, dijital çağda çocukların ebeveynlerini bu alanda yeterli görmedikleri için önerilerine kulak asmadıklarını ifade ederek, bu algının kırılması için ebeveynlere çocuklarından öğrenmeye açık bir yaklaşım benimsemelerini önerdi: “İnternetle ilgili bilmediğiniz bir şeyi çocuğunuza sorun. Kendini yetkin hissettikçe sizinle paylaşmaya daha istekli olacaktır.”

Yetişkinlerin “dijital göçmen” olarak çok hızlı bir şekilde teknolojiyi çocuklara devrettiklerini belirten Odabaşı, bu geçişin aile içi iletişimde boşluklar oluşturduğunu söyledi. Sosyal çevrenin ve ilişkilerin önemine de değinen Odabaşı, çocuklara paylaşmayı, komşuluk ilişkilerini ve toplumsal bağları küçük yaşlardan itibaren kazandırmanın dijital dünyadaki yalnızlaşmayı önleyebileceğini vurguladı.

Atölyenin son oturumunda Enstitü Sosyal araştırmacıları Fatma Betül Karalı ve Fatma Betül Ercan, dijital velilik stratejileri, güvenli internet kullanımı ve çocuklarla etkili iletişim gibi konuları içeren Dijital Veli Atölye Çalışması gerçekleştirdi.

Araştırmacılar, sunumlarına, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) tarafından sunulan güvenli internet hizmetini tanıtarak başladı. Katılımcılara, BTK tarafından onaylanmış güvenilir web siteleri arasında dolaşım sağlamak için uygun profil seçiminin önemini aktardılar.

Ebeveyn kontrol araçlarına da değinen Karalı ve Ercan, işletim sistemleri, üçüncü parti uygulamalar ve oyun platformlarında kullanılabilecek denetim mekanizmalarını detaylandırdı. Fatma Betül Karalı, Enstitü Sosyal'in dijital oyunlarla ilgili yürüttüğü çalışmalardan bahsederek, PEGI ve Common Sense Media gibi mevcut derecelendirme platformlarının ebeveynler için nasıl bir rehber olabileceğini anlattı.

Fatma Betül Ercan ise sunumunda, yaz tatilinde yalnızca çocukların değil, ebeveynlerin de dijital medya kullanımında



düzenlemeye ihtiyaç duyduğunu vurguladı. Dijitalin aşırı kullanımına dair problemlerin yalnızca çocuklara özgü olmadığına dikkat çeken Ercan, ebeveynlerin de bu noktada kendi medya alışkanlıklarını gözden geçirmeleri gerektiğini belirtti.

Çocuklar özelinde ise dijital medya kullanımı konusunda öncelikle aile içerisinde hedef belirlenmesinin ve buna bağlı olarak net, tutarlı kurallar konulmasının önemine dikkat çekildi. Kuralların yalnızca belirlenmesinin yeterli olmayacağı, aynı zamanda uygulanmasının ve takibinin de aile içi sorumluluk alanına dâhil edilmesi gerektiği ifade edildi.

Atölye kapsamında, yaş gruplarına göre ebeveyn rehberliği konusuna da özel bir yer verildi. Araştırmacılar, ilk üç yaşta dijital dünyayla etkileşimin önerilmediğini vurgularken, 3-6, 7-12 ve 13-18 yaş gruplarında dijital rehberliğin nasıl yapılması gerektiğini örneklerle anlattı. Her yaş grubu için verilen örnek olaylar üzerinden, çocukların dijital kullanımlarının nasıl düzenlenebileceği ve nelere dikkat edilmesi gerektiği tartışıldı. Katılımcıların da yer aldığı canlandırmalarla örnek olaylar değerlendirildi; oturum, araştırmacılar ve velilerin ortak katkısıyla interaktif biçimde sona erdi.



“Ulusal İlkokul Matematik Standartları Şûrası” Gerçekleştirildi

Enstitü Sosyal, 8 Nisan 2025 Salı günü, öğretmenler, uzman akademisyenler ve eğitim bilimcilerin katılımıyla “Ulusal İlkokul Matematik Standartları Şûrası” gerçekleştirdi. Şûrada, Enstitü Sosyalin “Ulusal İlkokul Matematik Standartları” çalışması kapsamında belirlenen ilkökuller matematik standartlarının sunumu ve analizi yapıldı; standartların mevcut öğretim programlarıyla örtüştüğü noktaları, öğrenim çıktıları ile ilişkisi ve farklı sınıf düzeylerine entegrasyonu ele alındı. Programda ayrıca ilkökullerden mezun olan öğrencilerin ortaokul matematik müfredatına geçiş sürecinde sahip olmaları gereken temel yeterlilikler tartışıldı.

Enstitü Sosyal araştırmacıları Doç. Dr. Zeynep Yıldız ve Dr. Oğuz Köklü’nün kaleme aldığı ve Prof. Dr. Rahmet Savaş’ın da katkıda bulunduğu “Ulusal İlkokul Matematik Standartları” çalışması Maarif Modeli’ndeki “Sayılar ve Nicelikler - İşlemlerden Cebirsel Düşünmeye”, “Nesnelerin Geometrisi”, “Veriye Dayalı Araştırma” ve “Olayların Olasılığı” temalarıyla uyumlu olarak hazırlandı. Standartların hazırlanmasında hem uluslararası müfredat hem de Maarif Modeli müfredatı ile belirlenmiş temalar dikkate alındı. Şûrada bu temalarla ilişkili olarak sayılar, örüntü, sayılarla işlemler, kesirler, paralar, uzunluk ölçme, kütle ölçme, zaman ölçme, uzamsal ilişkiler, geometrik şekiller ve cisimler, açılar, sıvı ölçme, simetri, veri ve olasılık alt başlıkları



altında ilkökuller öğrencilerinin mezun olmadan önce edinmesi gerekli görülen matematiksel kavram ve beceriler temel ve ileri olmak üzere iki düzeyde ele alındı.

Şûranın açılış konuşması Enstitü Sosyal Genel Koordinatörü İpek Coşkun Armağan tarafından yapıldı. Armağan, Türkiye’nin matematik alanında kapsamı, içeriği, felsefesi ve uygulanma biçimi olarak herhangi bir matematik standardizasyonu belirlenmediğini ifade etti. Armağan, ilkökuller matematik standartlarının net bir şekilde ortaya konulmuş olmasının, bir ilkökuller öğretmeni için öğrencilerini ilkökullerden mezun etmeden önce hangi matematiksel bilgi, beceri ve yetkinlikleri kazandırması gerektiğini daha net bir şekilde fark etmesi ve bu standartlara daha bütüncül bir bakış açısıyla ulaşma imkânı bulması açısından önemine dikkat çekti. Armağan, “Biz burada, eğitim politikası tasarımı yapıyoruz ve farklı ülkelerden akademisyenlerle görüştüğümüzde bize sıklıkla şu soru yöneltiliyor: Türkiye’nin matematik standartları nedir? Eğer tanımlı standartlarınız yoksa sınavlarınızı neye göre yapıyor, uygulamalarınızı neye dayandırılıyorsunuz? İşte bu nedenle, okullarımızı pek çok açıdan desteklemeyi hedeflerken, matematik öğretiminin

standartlarını belirleme sürecini başlattık. Alanında uzman isimlerle bir mutabakat zemini oluşturmayı amaçlıyoruz. Öğretmenler bu standartlara bakarak, temel ve ileri düzey bilişsel becerilere sahip öğrencilere daha bilinçli geri bildirim sunabilecek. Bu süreç, öğretmenlerin yükünü artırmak yerine onları destekleyecek. Bir öğretmenin sınıfındaki öğrencilerin her biri için farklı bir yöntem geliştirmesi mümkün değil; ama net ve paylaşılmış standartlar, öğretim sürecini kolaylaştıracaktır. Bu çerçevede bir aylık bir askı süreci planlıyoruz ve web sitemiz üzerinden paydaşlardan görüş alacağız. Amacımız daha kapsayıcı, çoğulcu ve sahadan beslenen bir yaklaşım geliştirmek.” dedi.

Çalışmanın yazarlarından Enstitü Sosyal araştırmacılarından Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekan Yard. Dr. Oğuz Köklü de çalışmanın hazırlık aşaması hakkında bilgi verdi ve standartların öğretmenlerin sınıf içi öğrenme değerlendirmelerine imkân tanıyacak ölçme araçlarının ve materyallerin geliştirilmesine nasıl katkı

sağlayabileceğini ele aldı. Köklü, Şûra’nın amacının söz konusu standartların temel düzeyde öğrenim çıktılarını karşılayıp karşılamadığına yönelik değerlendirme yapmak ve matematik eğitimi, temel eğitim, eğitim programları ve öğretim ve ölçme ve değerlendirme alanında uzman akademisyenlerden ve matematik ve sınıf öğretmenlerinden görüşlerini almak olduğunu ifade etti. Köklü ayrıca Maarif Modeli’nde değinilen yeni kavramlardan biri olarak eğitimde farklılaştırmaya dikkat çekti. Farklılaştırma yaklaşımına göre, sınıf seviyesinin altında başarı performansı sergileyen öğrenciler için destekleme, sınıf seviyesinin üzerinde başarı performansı sergileyen öğrenciler için ise zenginleştirme içerikli öğretim süreçleri tasarlanması gerektiğini vurgulayan Köklü matematik standartlarının belirlenmiş olmasının farklılaştırma yaklaşımının uygulanması sürecinde de eğitimciler açısından önem taşıdığını belirtti. Köklü, “Matematikte bazı kavramlar var ki, ilkokulda ne kadar zenginleştirirseniz zenginleştirin, öğrenci bir noktada mevcut tabana çarpıyor. Tüm sınıf bir konuyu 40 dakikada öğrenirken,



ortalamanın üzerinde zekâyâ sahip bir öğrenci bunu 5 dakikada kavrayabiliyor. Bu, genelin içinde özel bir durum ve bu öğrencilerin özel eğitim ihtiyaçları var. Onlar için ileri bir standart belirlemek, genel yapının içinde özel bir yaklaşım geliştirmek anlamına gelir.” diyerek temel ve ileri olmak üzere iki ayrı türde standart belirlemenin önemine dikkat çekti.

Çalışmanın diğer yazarı Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Zeynep Yıldız içerik ve süreç standartlarının, öğrenme süreçlerinin ne kadar iyi ilerlediğini ve tüm öğrencilerin öğrenmelerini geliştirmek için nelerin iyileştirilebileceğini belirlemede kullanılabilecek araçlar olduklarını ifade etti. Yıldız, bu doğrultuda, Türkiye için matematik eğitiminde standartların net olarak belirlenmesinin ve daha etkin kullanılması için tüm paydaşların bu standartlara yönelik farkındalığının artırılması ve öğretim süreçlerine entegrasyonunun desteklenmesi gerektiğini belirtti. Yıldız, “Bu aralar ‘On yıl sonra doktorluk ve öğretmenlik gibi meslekler kalmayacak, yapay zekâ her şeyi dönüştürüyor.’ iddiası sıkça dile getiriliyor. Bu aslında çok önemli bir mesaj içeriyor. Gerçekten de mesleklerin dönüşümüne tanıklık ettiğimiz inanılmaz bir dönemden geçiyoruz. Bu bağlamda, bütün standartları aynı biçimde belirlersek, çocukları nasıl yönlendireceğiz sorusunu sormak, idealist bir yaklaşım olarak kalıyor. Ben, hangi alanda olursa olsun standartların belirlenmesinin bireylerin gelişimine — hatta ideal koşullarda ülkenin gelişimine— hizmet edeceğini düşünüyorum.” dedi.

Üçüncü olarak söz alan Haliç Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Rahmet Savaş standartların belirlenmesinin

sonraki aşamasında, öğretmen eğitimlerinin düzenlenmesi gerektiğini ve “Öğretmenler bu standartları nasıl uygulayabilir?” sorusu üzerine de ayrıca düşünülmesi gerektiğini ifade etti. Savaş, ölçme ve değerlendirme süreçlerinde bu standartların rehber alınmasının sürecin bütünlüğü açısından son derece önemli olduğuna dikkat çekti. Savaş, “Her müfredat değişiminde öğrencilere daha az içerik sunuluyor, sadeleştirme adı altında kimi zaman küme kavramı gibi temel matematiksel konuların çıkarılması gündeme geliyor. Bu süreçlerde genellikle Millî Eğitim Bakanlığının tanımladığı öğrenme çıktılarının dışına çıkılmamaya özen gösteriliyor. Ancak bizim asıl odaklanmamız gereken, bu çıktılar çerçevesinde öğrenmenin derinleştirilmesi. Bu sürece dair çıktılara yer verilmesi kritik önem taşıyor. Üniversitelerde her dersin öğrenme çıktıları vardır ve bu çıktılar program çıktılarıyla ilişkilendirilmek zorundadır. Böylece öğrenci mezun olurken, programın öğrenme hedeflerine ne düzeyde ulaştığı değerlendirilebilir. Benzer bir yaklaşımın K12 düzeyindeki standart tartışmalarına da katkı sağlayacağını düşünüyorum.” dedi.



Lise Eğitiminde “Geçmişten Günümüze Sömürgecilik”

30 Nisan 2025 tarihinde düzenlenen “Liseler İçin Sömürgecilik Ders Kitabı Değerlendirme Çalıştayı”, alanında uzman akademisyenler ve eğitimcilerin katılımıyla gerçekleştirildi. Çalıştayda, Türkiye’de sömürgecilik konusunun eğitim müfredatındaki yeri; tarihsel içerik, pedagojik yaklaşım ve yöntemsel eksiklikler çerçevesinde değerlendirildi. Katılımcılar, bu alandaki mevcut boşlukları gidermek amacıyla Enstitü Sosyal araştırmacıları tarafından hazırlanan “Geçmişten Günümüze Sömürgecilik” eğitim materyaline yönelik görüş ve önerilerini paylaştı.

Hazırlanan kaynak, sömürgecilik konusunun tarih eğitimi içindeki yerini güçlendirmeyi ve müfredattaki eksiklikleri gidermeyi hedefliyor. İnsan-insan ve insan-doğa ilişkilerinde sömürgecilik kavramını merkeze alan çalışma, akademik içeriği gündelik dile uyarlayarak lise öğrencilerine yönelik anlaşılır ve etkili bir anlatım sunmayı amaçlıyor.

Çalıştayda yapılan tartışmalarda, lise seviyesinde müfredata eklenecek bu temada içeriklerde Osmanlı tarihi bağlamında “mülk edinme, müstemleke, istimlak” gibi kavramların ayrıntılandırılması, “Amerikan bağımsızlığı, merkantilizm, Batı’nın yayılmacı politikaları, kölelik ekonomisi, borçlandırma sistemleri”nin ele alınması ve “modern sömürgecilik örnekleri”nin görünür

kılınması yönünde öneriler öne çıktı. Farklı sömürgecilik biçimlerinin grafikler, haritalar ve güncel örneklerle desteklenmesi, ayrıca tarihsel anlatımda 5N1K kurgusunun kullanılması önerildi.

Öğretmenler, metnin lise düzeyine uygun sade bir dille yazılması ve içeriğin modüler bir yapıda sunulmasının önemine dikkat çekti. “Coğrafi keşifler”, “plantasyon sistemi”, “denizaşırı yayılım” gibi kavramların öğrencilerin anlayabileceği şekilde açıklanması, temel kavramların kutucuklar içinde sunulması, görsel ve dijital materyallerle (örneğin kısa video anlatımları) desteklenmesi yönünde öneriler paylaşıldı. Ayrıca, sömürgecilik ile ilgili düşündürücü soruların metne entegre edilmesiyle öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin desteklenmesi gerektiği vurgulandı.

Katılımcıların ortaklaştığı bir diğer öneri, öğretmenlere yönelik açıklayıcı notlar ve yönlendirici sorular içeren destekleyici içeriklerin de kaynakta yer alması oldu.

Enstitü Sosyal araştırmacıları tarafından hazırlanan “Geçmişten Günümüze Sömürgecilik” eğitim materyali, sömürgecilik tarihinin ekonomik, siyasi ve kültürel boyutlarıyla ele alındığı ve öğretmenler, öğrenciler ve kamuoyu için bütüncül ve erişilebilir bir eğitim kaynağı sunmayı hedefliyor.



Oyun Geliştiriciler ve Ruh Sağlığı Uzmanları Bir Araya Geldi: Popüler Oyunlara İçerik Analizi

Enstitü Sosyal bünyesinde yürütülen “Dijital Oyunlarda İçerik Derecelendirme Sistemi Geliştirme” projesi kapsamında dijital oyunların çocuk ve gençlerin üzerindeki etkileri bugüne dek düzenlenen toplantılarla kapsamlı biçimde ele alınmıştı. Bu sürecin devamı niteliğinde, 8 Mayıs 2025 tarihinde ilgili uzman ve oyun geliştiricilerin katılımıyla “Dijital Oyunlarda Çocuklara Yönelik Koruma ve Derecelendirme Sistemi Geliştirme Çalıştayı” gerçekleştirildi.

Çalıştayda; her grup, belirlenen beş popüler dijital oyundan birini seçerek oyunu oynadı ve içerik değerlendirme kriterleri çerçevesinde analizini gerçekleştirdi. Katılımcılar, oyunları deneyimledikten sonra içeriksel ve yapısal riskleriyle birlikte güçlü yönlerini de değerlendirerek görüşlerini diğer gruplar ile paylaştı.

Oyun Değerlendirmeleri

Monopoly oyununun dijital versiyonunda; oyun içi satın alma unsurları, yağma/hırsızlık ifadeleri ve şans faktörünün yüksekliğine dikkat çekildi. Oyun, stratejiden çok şansa dayalı yapısıyla dikkat çekerken, arkadaşlarla oynanabilmesi ve eğitici yönleriyle de güçlü yanlar taşıdığı belirtildi.

Mobile Legends Bang Bang oyunu, çok oyunculu yapısı ve kumar benzeri ödül sistemleri nedeniyle bağımlılık riski barındıran bir yapıya sahip olarak değerlendirildi. Buna karşın, ekip çalışması ve problem çözme becerilerini geliştirme potansiyeli de vurgulandı. Oyunun yalnızca içeriği değil, dış pazarlama stratejileri de ayrı bir değerlendirme başlığı olarak öne çıktı.

Carnival Tycoon Idle Games için yapılan değerlendirmelerde, oyunun bilişsel gelişime katkısının sınırlı olduğu, şans ve kazanma dürtüsünün ön plana çıktığı belirtildi. Oyun içinde yer alan bazı içerikler (örneğin, şans makinaları gibi öğeler) tartışma konusu oldu. Masa katılımcıları oyunun yaş sınırının bazı platformlarda 4+ olduğunu ancak bu yaş sınırının daha yüksek olması gerektiğini belirtti.

Brawl Stars oyunu, şiddet içerikli simgeler (kafatası, silahlar), oyuncuyu sürekli pekiştirme sistemi ve mistik unsurlarıyla dikkat çekti. Katılımcılar, oyunun çocuklara yönelik yönlendirici cümleler ve semboller

içerdiğini, dolayısıyla düşük yaş grupları için uygun olmadığını ifade etti. Oyun için yaş sınırı konusunda çeşitli uygulamalarda 7-9 yaş verildiği görülse de, çalıştayda bu sınırın daha yukarı çekilmesi gerektiği vurgulandı.

Fallout Shelter ise diğer oyunlara kıyasla daha sade ve strateji odaklı bulunarak risk faktörü az bir örnek olarak öne çıktı. Oyundaki şiddet öğelerinin sınırlı olduğu ve karakterler arası iş birliğine yönlendirdiği ifade edildi. Buna rağmen oyunun sık sık kontrol edilme gerekliliği gibi bağımlılık yaratabilecek dinamikleri nedeniyle en az 12 yaş grubu için uygun olduğu görüşü benimsendi.

Çalıştayda ayrıca oyun tasarımlarındaki görsel ve dilsel unsurlar, şiddet, bağımlılık, cinsiyet rolleri, satın alma baskısı gibi kriterler detaylı şekilde tartışıldı. Katılımcılar, yaş derecelendirme sistemine yalnızca teknik değil, pedagojik ve sosyolojik bir çerçeveden yaklaşmanın gerekliliğini vurguladı.

Toplantının sonunda, içerik derecelendirme kriterlerinin somutlaştırılması ve uzun vadede uygulanabilir, sürdürülebilir bir sistemin oluşturulması yönündeki çalışmaların devam edeceği ifade edildi. Ayrıca, sürecin dinamik ve gelişime açık niteliği doğrultusunda, katılımcılardan ve paydaşlardan gelecek her türlü geri bildirimin değerlendirmeye açık olacağı belirtildi.



“Ortak Payda Buluşmaları”nın son programı “Boşanma” teması ile gerçekleşti

Enstitü Sosyalin “Ortak Payda Buluşmaları” adıyla düzenlediği toplantı serisinin yeni oturumu “Boşanma” teması ile 29 Mayıs günü gerçekleşti. Toplantıya akademisyenler, hukukçular, psikologlar, psikiyatrlar, araştırmacılar, ilahiyatçılar, Adalet Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı temsilcileri katıldı.

Program, Enstitü Sosyal araştırmacısı Rumeysa Hafızoğlu’nun Türkiye’de ve dünyada evlilik ve boşanma verilerinin yıllara göre değişimini içeren kapsamlı sunumuyla başladı. Sunumda kaba evlenme hızı, ortalama ilk evlenme yaşı, evli kalma süresi ve boşanma oranı, AB ülkeleri ile karşılaştırma ve dünyadan boşanma verileri gibi başlıklarda ayrıntılı istatistikler paylaşıldı.

Enstitü Sosyal Genel Koordinatörü İpek Coşkun Armağan moderatörlüğünde gerçekleşen ilk oturumda, boşanmanın psikolojik, toplumsal ve hukuki boyutları; aile dayanıklılığı ve toplumsal istikrar ilişkisi, boşanma kararını etkileyen sosyal faktörler, boşanma algısını etkileyen toplumsal kodlar, boşanma sonrası uyum süreçleri ve boşanma sonrası annelik ve babalık rolleri gibi konular etrafında tartışıldı. Enstitü Sosyal Toplum Araştırmaları Koordinatörü Selçuk Aydın moderatörlüğünde gerçekleşen ikinci oturumda ise katılımcılar, kendi uzmanlık alanları çerçevesinde konuyu değerlendirerek politika önerilerini sundular.

Boşanmanın hukuki ve toplumsal boyutlarını ele alan katılımcılar, boşanma sürecinde nafaka, velayet gibi konularda toplumda yaygın olan yanlış inanışlara dikkat çekerek, gerçekler ile söylemler arasındaki farkların netleştirilmesine yönelik çalışmalar yapılması gerektiğini vurguladı. Bununla beraber, boşanmanın dünya genelinde ve Türkiye'deki nedenleri, hem istatistiksel veriler hem de saha deneyimi olan araştırmacıların ve sivil toplum çalışanlarının katkılarıyla ele alındı. Bu çerçevede, verilere yansımayan ancak boşanmış bireylerin büyük çoğunluğunda ortak şekilde gözlemlenen sorunlar ortaya konuldu. Boşanma sürecinin yalnızca eşleri değil, aynı zamanda eşlerin ailelerini ve çocukları da etkileyen çok katmanlı bir süreç olduğu vurgulandı. Ayrıca boşanma davalarında arabuluculuk sisteminin olumlu ve olumsuz yönleri katılımcılar tarafından tartışmaya açılırken, boşanma prosedürlerinde ne tür yasal ve yapısal düzenlemeler yapılabileceğine dair öneriler gündeme geldi.



Toplantı, katılımcıların konuya ilişkin sorun tespitlerinde bulunmaları ve çeşitli yasal düzenleme önerileri sunmalarıyla sona erdi. Boşanma verilerinin daha sağlıklı bir bağlamda değerlendirilebilmesi için, Türkiye'ye özgü "optimal boşanma oranı"nın belirlenmesine yönelik çalışmalar yapılması; boşanma süreçlerinin daha sorunsuz yürütülebilmesi amacıyla bir boşanma rehberi hazırlanması; hukuki sürecin yıpratıcı olmaması adına sürecin hızlandırılması ve hukuki süreç öncesinde toplum sağlığı merkezleri, aile danışmanları, psikologlar gibi destek mekanizmalarına yönlendirme yapılması öneriler arasında yer aldı.



Yuvarlak Masa Toplantısı

İstisnai Şiddet, İstisnai Hukuk mu? Gazze Bağlamında Hukuki Normların Yeniden Değerlendirilmesi

Dr. H. A. Hellyer ile “İstisnai Şiddet, İstisnai Hukuk mu? Gazze Bağlamında Hukuki Normların Yeniden Değerlendirilmesi” başlıklı yuvarlak masa toplantısında bir araya geldik. Toplantıda Gazze’deki güncel gelişmeler ve evrensel insan hakları söyleminin meşruiyeti, uluslararası toplumun tepkileri ve hukuki sorumlulukları ve uluslararası insancıl hukukun kriz anlarında ve kriz coğrafyalarında ne ölçüde işlevsel olduğu ele alındı.





Politika Seminerleri

Burası Neden Çok Önemli?

Enstitü Sosyal Politika Seminerleri kapsamında gerçekleşen “Burası Neden Çok Önemli?” başlıklı seminer serisinde, Dr. Berat Albayrak’ın sunumuyla Türkiye’nin küresel dönüşüm sürecindeki stratejik konumu ele alındı. Üç haftalık programda sırasıyla enerji, ekonomi ve strateji başlıkları tartışıldı. Enerji alanındaki yapısal hamlelerden ekonomik bağımsızlık adımlarına, Türkiye’nin uluslararası sistemdeki yeri kapsamlı bir perspektifle değerlendirildi.



Uluslararası Çalışmalar Programı

Uluslararası Çalışmalar Programı, küresel ölçekte üniversiteler, düşünce kuruluşları, özel sektör temsilcileri ve kamu kurumlarıyla akademik iş birliği geliştirmeyi amaçlayan bir girişimdir. Program, yerel bilgi birikimini uluslararası yayın ve etkinliklere dönüştürmeye, özellikle eğitim, toplum ve ekonomi alanlarında tüm dünyayı ilgilendiren sorunları karşılaştırmalı ele alarak politika önerileri geliştirmeye odaklanır.

Türkiye-Çin Akademik İş Birliği Forumu'nun İkincisi Şanghay'da Gerçekleşti

Enstitü Sosyal ile Şanghay Üniversitesi Türk Araştırmaları Merkezinin ortak girişimiyle organize edilen ve Türkiye ile Çin arasındaki akademik ilişkilerin geliştirilmesini amaçlayan Türkiye-Çin Akademik İş Birliği Forumu'nun ikincisi, 6-7 Haziran'da Şanghay Üniversitesi ev sahipliğinde düzenlendi. *"Navigating a Turbulent World: Roadmaps and Reflections from Türkiye and China"* başlığıyla gerçekleştirilen ve iki gün süren forum, iki ülkenin üniversitelerinden farklı disiplinlerden akademisyenleri, araştırmacıları, bürokratları ve iş adamlarını bir araya getirdi.

Forumun ilk gününde iki ülkenin modernleşme süreçleri, bilimsel gelişmeler ve eğitim politikaları ele alındı. Forum, Şanghay Üniversitesi Sosyal Bilimler Akademisi üyesi Prof. Guo Changgang'ın açılış konuşmasıyla başladı. Prof. Guo, forumun yalnızca Türk ve Çinli uzmanları bir araya getirmedeğini, aynı zamanda farklı alanlardan akademisyenleri buluşturarak çok disiplinli bir iletişim ortamı oluşturmayı amaçladıklarını vurguladı.

"Tarih her zaman bugünü anlayanın anahtarıdır. Aynı zamanda, eğitim tüm modern toplumların temelini oluşturur.



Türkiye bu konuda önemli bir başarı sergilemiştir. Medeniyet ve kültür perspektifinden hareketle tarih ve eğitime odaklanıyoruz." ifadelerini kullanan Guo, bu forumun iki ülkenin birbirini daha iyi tanımasına ve ilişkilerin gelişmesine katkı sağlayacağına dikkat çekti.

Enstitü Sosyal Genel Koordinatörü Dr. İpek Coşkun Armağan, Türkiye-Çin ilişkilerinin yüzyıllar öncesine dayandığını belirterek, II. Abdülhamid döneminde Pekin'de kurulan Hamidiye Medresesinin bu ilişkilerin tarihî bir nişanesi olduğunu hatırlattı. Coşkun, bu tür akademik iş birliklerinin, iki köklü kültürün birbirini tanıması ve ortak anlayış geliştirmesi açısından büyük önem taşıdığını ifade etti.

Forumun ilk oturumu, Prof. Guo Changgang moderatörlüğünde gerçekleşti. Oturumun açılış konuşmasını, East China Normal University öğretim üyesi Prof. Xiao Donglian yaptı. Çin'in dışı açılma sürecini ele alan Xiao, uluslararası ilişkilerde karşılaşılan her politik zorluğun, yeni çözümler üretmek için bir fırsat sunduğunu vurguladı. Ayrıca, böyle dönemlerde en kritik unsurun istikrarlı siyasi otoriteler olduğunu belirtti.

İlk gün, “Yüz Yıllık Bilimsel ve Teknolojik Devrim ile Çin’in Modernleşme Yolu” ve “Küresel Perspektiften Çin Örneğiyle Ulusötesi Ekonomik Bilgi Akışı” başlıklı sunumlarla devam etti. Bilim tarihi alanında çalışmalar yapan, Shenzhen Üniversitesinden Du Lei, “1978’de başlayan ‘Reform ve Dışa Açılma’ politikası ile birlikte, daha önce yurt dışında eğitim alan Çinli öğrenciler ülkeye dönmeye başladı. Özellikle 1970 ve 1980’li yıllarda Amerika’dan dönen bilim insanları ve mühendisler, sanayiye bilgi ve teknoloji aktarımı sağlayarak küresel değer zincirine entegre bir üretim sistemi kurulmasına katkıda bulundular. Bu süreç, Çin’in yüksek teknoloji üretiminde büyük bir atılım yapmasına neden oldu. Yabancı yatırımların da etkisiyle Ar-Ge (araştırma-geliştirme) faaliyetleri 1990’lı yıllarda hızla artış gösterdi. Bu dönem, bilimsel üretkenliğin sistematik hâle geldiği bir dönüm noktası oldu.” ifadelerine yer verdi.

Oturumun son konuşmacısı ise Çin’deki ailelerin ve öğrencilerin eğitim sistemine yönelik kaygılarını saha araştırmalarıyla inceleyen Shanghai Üniversitesinden Chen Meng oldu. Chen, “Dönüşüm Sürecinde Çin’in Megakentlerindeki Ailelerin Eğitime Bakışı” başlıklı sunumunda, “*tiger mother*” olgusu üzerinden Çinli ailelerin akademik başarıya odaklı yaklaşımlarını değerlendirdi. “Çin’de toplumsal tabakalaşmanın incelenmesi ve sosyal eşitliğe olan güçlü inanç, eğitime verilen önemi artırmıştır. Eğitimden elde edilen getirinin yüksek olduğuna dair yaygın algı, ailelerin beklentilerini de yükseltmiştir. Ancak bu durum, eğitim kaynaklarının kutuplaşmasına neden olmuş; yüksek rekabetin yaşandığı, seçiciliği son derece yüksek bir toplum ortaya çıkmıştır.” ifadelerine yer veren Chen, dezavantajlı



sınıfın sınıf atlamak için, orta sınıfın ise sınıf düşmemek için eğitime bel bağladığını ve bu durumun toplumun tüm kesiminde anksiyete yarattığını ifade etti.

İkinci oturum, Enstitümüz Toplum Araştırmaları Koordinatörü Dr. Selçuk Aydın’ın moderatörlüğünde gerçekleşti. Oturum, Dr. İpek Coşkun Armağan’ın “Yapay Zekâ Rönesansı’ndan Sonra Eğitimin Anlamı” başlıklı konuşmasıyla başladı. Yapay zekânın bir devrim değil, bir “yeniden doğuş” niteliğinde olduğunu vurgulayan Armağan, eğitim politikalarının da bu yeni durum doğrultusunda yeniden yapılandırılması gerektiğini ifade etti.

Oturum, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Öğr. Üyesi Doç. Dr. Ertuğrul Ökten’in “Medeniyet Kavramının Yeniden Değerlendirilmesi: Potansiyel ve Tuzaklar”

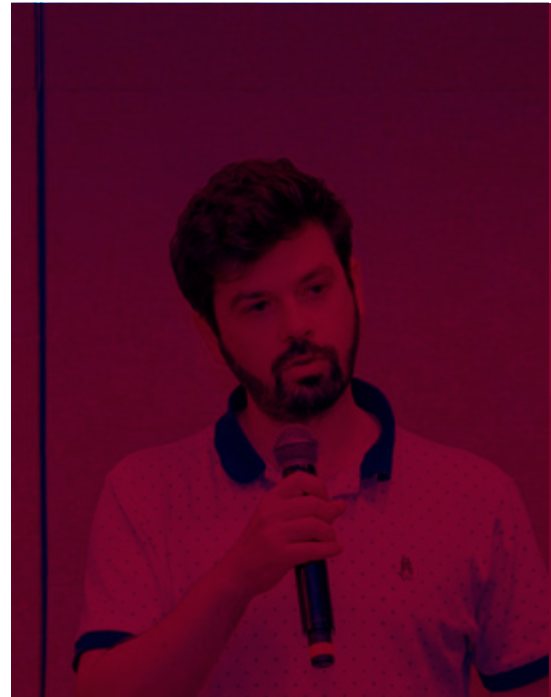
başlıklı sunumuyla devam etti. Ökten, sunumunda “Uygarlık kavramı, araştırma alanlarının gittikçe uzmanlaştığı bir dönemde fazla geniş bulunabilir. Bu nedenle anlam üretmede sınırlı kalabilir. Ancak küresel ölçekte düşünmek ve geniş toplumsal kümeleri tartışmak için faydalı bir çerçeve sunar.” diyerek kavramın günümüz dünyasındaki işlevine dikkat çekti.

Sunumunda medeniyet tanımlarını tarihsel örnekler üzerinden değerlendiren Ökten, özellikle Çin’in yükselen küresel rolüne değinerek, “Çin, küresel ekonomik gücün yeni merkezi olma potansiyeli taşıyor. Kendini süper güç olarak değil, diğerleriyle eşit bir aktör olarak konumlandırması, medeniyet kavramına eşitlikçi bir yaklaşım getirme potansiyeli taşımaktadır. Bu, Timur’un ‘diğer emirler arasında bir emir’ anlayışını hatırlatmaktadır.” ifadelerine yer verdi.

Oturumun devamında Prof. Dr. Hatice Ferhan Odabaşı, dijital dönüşüm çağında Türk ailesinin karşılaştığı zorluklara odaklandı. VUCA (*Volatility - Uncertainty - Complexity - Ambiguity*) dünyasında ailenin değişen yapısını ele alan Odabaşı, son on yılın aile yapısı üzerinde ciddi bir baskı oluşturduğunu belirtti.

“Aile, Türkiye’de birey için her zaman güvenli bir liman olmuştur. Ancak dijitalleşmenin getirdiği hızlı değişim, ilişkilerin doğasını değiştirdi. Geleneksel çözüm yolları artık yetersiz kalıyor; ailelerin bu yeni dünyada ayakta kalabilmesi için esneklik ve çeviklik kazanması gerekiyor.” diyen Odabaşı, beş temel kırılma alanı olarak iletişim, bakım, iş birliği, güven ve güvence başlıklarını öne çıkardı.

Oturumun son konuşmacısı İstanbul Üniversitesi Öğr. Üyesi Prof. Dr. Veysel Bozkurt, yapay zekâ teknolojilerinin eğitim alanındaki etkilerini ele aldığı sunumunda, “Yapay zekâ araçları küresel ölçekte kişiselleştirilmiş öğrenme fırsatları sunsa da öğretmenler hâlâ bu ekosistemin en kritik aktörleri olmaya devam etmektedir.” ifadelerine yer verdi. Bozkurt, öğretmenlerin yapay zekâyâ karşı geliştirdiği mesleki direnç mekanizmalarını, güvenlik ve mahremiyet kaygıları ekseninde değerlendirdiği kapsamlı araştırma bulgularını katılımcılarla paylaştı. Türkiye bağlamına özgü kültürel ve yapısal dinamiklerin, öğretmenlerin teknolojiye adaptasyon sürecini nasıl etkilediğini aktaran Bozkurt, özellikle yaş, algılanan fayda ve güvenlik endişeleri gibi faktörlerin bu direnci şekillendirdiğine dikkat çekti. Sunumda ayrıca, mevcut eğitim politikalarının yapay zekâ çağına uyum sağlaması için öğretmen eğitimi müfredatının yeniden yapılandırılması gerektiği vurgulandı.





Dr. İpek Coşkun Armağan'ın moderasyonunu yaptığı "Türkiye'nin Dış Politikası" başlıklı oturumda ilk olarak Türkiye Maarif Vakfı Başkanı Mahmut Özdil söz aldı. Vakfın 55 ülkede yürüttüğü faaliyetleri aktaran Özdil, eğitimin yalnızca bilgi aktarımı değil, aynı zamanda kültürler arasında anlamlı ilişkiler kurma zemini olduğunu vurguladı. Eğitim yaklaşımını "Eğitim bizim için ihracat edilecek bir model değil; birlikte öğrenilen, karşılıklı saygı içinde şekillenen bir alandır. Gerçek evrensellik, yerel olanı bastırmak değil; her kültürün ritmini ve hafızasını tanıyarak ortak bir zemin oluşturabilmektir." sözleriyle özetledi.

Uluslararası iş birliklerinin, kültürel üstünlük kurmak yerine eşitlik ve dayanışma temelinde ilerlemesi gerektiğini belirten Özdil, Maarif Vakfının bu doğrultuda akademik ortaklıklar geliştirdiğini ifade etti. Türkçe ve Türkiye Çalışmaları Merkezleri aracılığıyla farklı coğrafyalarda çok yönlü iş

birlikleri kurduklarını belirterek, "Akademik diplomasi, ancak birlikte düşünme ve üretme iradesiyle anlam kazanır," ifadelerine yer verdi.

Oturumda Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Öğr. Üyesi Dr. Alaeddin Tekin, 19. ve 20. yüzyılın başlarında Güneydoğu Asya'daki Müslüman anti-sömürge mücadelelerine Türk ve Çinli aktörlerin çok boyutlu katkılarını ele aldı. Tekin, "Türk ve Çinli aktörler yalnızca sembolik dayanışmayla değil, ideolojik ve maddi düzeyde de bu direnişin bir parçası olmuşlardır," diyerek, Osmanlı diplomatlarının bölgedeki Arap toplulukları aracılığıyla yürüttüğü Pan-İslamcı faaliyetler ile Çinli Müslümanların Asya-merkezli vizyonlarının, bölgedeki direniş hareketlerini nasıl beslediğine dikkat çekti.

Devamında, Enstitü Sosyal Toplum Araştırmaları biriminden Dr. Murat Yaş, Kuşak ve Yol Girişimi kapsamında altyapı projelerinin finansmanında İslami finansın

sunduğu olanaklara dikkat çekti. Faizsizliği, risk paylaşımını ve şeffaflığı esas alan bu sistemin, özellikle Müslüman nüfusun yoğun olduğu ülkelerde kültürel uyum ve etik finansman açısından güçlü bir alternatif sunduğunu vurguladı. Yaş, “İslam dünyasından geçen Kuşak ve Yol Girişimi altyapı projelerinin finansmanında İslami finans yöntemlerinin kullanılması, hem proje finansmanı açısından daha geniş bir sermaye havuzuna erişim imkânı sunmakta hem de İslam dünyası ile Çin arasındaki ilişkilerin gelişimine katkı sağlamaktadır.” ifadesini kullandı. Çin’in dünya helal pazarında lider konumda olmasına rağmen İslami finans alanında henüz başlangıç aşamasında olduğunu belirten Yaş, bu açığın Hong Kong gibi esnek finansal altyapılarla kapatılabileceğini ve projelerin hem sürdürülebilir kalkınma hedeflerine hem de yeşil finans kriterlerine uyum sağlayabileceğini dile getirdi.

Oturum, Enstitümüz Toplum Araştırmaları Koordinatörü Dr. Selçuk Aydın’ın konuşmasıyla sona erdi. “Küresel Ticaretin Jeopolitiği: Orta Doğu Neden Artık Her Zamankinden Daha Önemli?” başlıklı konuşmasında Aydın, ABD’nin ikinci Trump dönemiyle birlikte ekonomik çıkarları önceleyen, ittifakları geri plana atan bir dış politika izlemeye başladığını belirtti. Bu dönüşümün yalnızca güncel bir yönelim değil, tarihsel süreklilik taşıyan bir paradigma değişikliği olduğunu vurgulayan Aydın, “Bugünün ticaret savaşları, geçmişin haclı seferlerinden miras kalan bir zihniyetin modern versiyonudur; fark şu ki, artık toprağı değil, rotaları kontrol etmek istiyorlar” ifadesiyle jeopolitik mücadeledeki dönüşen motivasyonlara dikkat çekti. Çin’in Kuşak ve Yol Girişimi ile Türkiye-Irak öncülüğündeki Kalkınma Yolu Projesi gibi bölge merkezli alternatiflerin

yükseldiğini belirten Aydın, “Bölgeye dışarıdan çizilen rotalar değil, içeriden çıkan yollar kalıcı olur” diyerek yerli inisiyatiflerin önemine işaret etti. Sunum, Orta Doğu’nun jeoekonomik değerinin yeniden şekillenen küresel düzende merkezî bir rol üstlenmeye aday olduğunu ortaya koydu.

İlk günün kapanış oturumu, “Trump 2.0” bağlamında küresel tedarik zinciri ve Türkiye-Çin ekonomik ilişkilerine odaklanan bir yuvarlak masa tartışmasıyla gerçekleşti. Oturumda Selçuk Aydın ve Guo Changgang, mevcut jeopolitik gerilimlerin Türkiye-Çin iş birliklerini nasıl yeniden şekillendirebileceğini tartışırken, Orient Silk Road Consulting Kurucu Direktörü Doruk Keser, iki ülke arasında gelişen ticaretin stratejik yönlerine ve karşılıklı yatırım fırsatlarına değindi. Cetus Maritime CEO’su Yang Xintian ise küresel tedarik zincirinde yaşanan dönüşümü deniz taşımacılığı perspektifinden değerlendirerek, karbon düzenlemeleri, liman politikaları ve bölgesel çatışmaların sektöre etkilerini analiz etti. Oturumda, Çin ile Türkiye arasında ekonomik dayanışmanın sadece rakamlarla değil, aynı zamanda stratejik vizyonla da inşa edilmesi gerektiği dile getirildi.

Forumun ikinci gününde Türkiye-Çin ilişkileri uluslararası krizler ve bölgesel dönüşümler bağlamında ele alındı. Shanghai Üniversitesi Türk Araştırmaları Merkezinden Dr. Du Donghui’nin başkanlığını yaptığı oturumda, çok aktörlü bir dünyada Türkiye ve Çin’in nasıl pozisyonlandığı farklı akademik bakış açılarıyla tartışıldı.

Konuşmacılardan Şanghay Üniversitesi Misafir Öğr. Üyesi Gökhan Bozbaş, Türkiye ve Çin’in Orta Doğu krizleri karşısında geliştirdiği iş birliği olanaklarını “*Cross-Regional Insights: Türkiye-China*

Cooperation and the Middle East in Times of Crisis” başlıklı sunumuyla ele aldı. Şanghay Üniversitesinden Dr. Serdar Yurtçiçek ise Atatürk’ün Çin Cumhuriyeti dönemindeki etkisine odaklandı; Atatürk’ün anti-emperyalist ve modernleşmeci mirasının Çin entelijansiyası üzerindeki yansımalarını örnekler üzerinden aktardı.

Shanghai Uluslararası Çalışmalar Üniversitesi Misafir Öğr. Üyesi Ahmet Faruk Işık, Türkiye-Çin ilişkilerinin dönüşümünü *“From Strategic Balance to Shared Wisdom”* başlığı altında ele aldı. Konuşmasında, iki ülke arasında stratejik dengeye dayalı diplomasiinin zamanla pragmatik ve istikrarlı bir ekonomik iş birliğine evrildiğini vurgulayan Işık, özellikle Türkiye’nin Orta Koridor inisiyatifi ile Çin’in Kuşak ve Yol Girişimi arasında kurulabilecek stratejik sinerjinin altını çizdi. Bu uyumun sadece ticaretle sınırlı kalmadığını, aynı zamanda ekonomik politika, altyapı ve



akademik iş birlikleri gibi alanlara da yayıldığını belirtti. Özellikle, her iki ülkenin siyasi, toplumsal ve ekonomik sistemlerine derinlemesine hâkim akademisyenler arasındaki karşılıklı araştırma projeleri ve akademik değişimlerin, daha nitelikli politika diyaloglarının ve sınır ötesi stratejilerin temelini oluşturduğunu ifade etti. Işık, Türkiye’nin bölgesel bir lider ve Çin için giderek vazgeçilmez bir stratejik ortak hâline geldiğini belirterek, iki ülkenin çok kutuplu ve istikrarlı bir uluslararası düzenin ortak kurucuları olarak konumlanabileceğini sözlerine ekledi.

Günün ilerleyen saatlerinde düzenlenen değerlendirme oturumunda, iki ülke arasındaki akademik iş birliğini güçlendirmek amacıyla yürütülebilecek ortak projeler ve öğrenci değişim programları üzerine görüş alışverişinde bulunuldu.

Türkiye-Çin Akademik İş Birliği Forumu’nun iki ülke arasında daha derinlikli ve sürdürülebilir akademik iş birliklerinin geliştirilmesine katkıda bulunması hedefleniyor.

INTERNATIONAL CONFERENCE

DECOLONIZING SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES: ISLAMIC AND NON-WESTERN PERSPECTIVES

Organized by Faculty of Islamic Studies, Universitas Islam Internasional Indonesia (Indonesia) & Institute Social (Türkiye)

UIN Depok, Indonesia, April 29-30, 2025

fs.uin.ac.id

islamic.studies@uin.ac.id

islamicstudiesuin

Endonezya'da Sosyal ve Beşeri Bilimlerde Dekolonizasyon Konulu Uluslararası Konferans Tamamlandı

29-30 Nisan 2025 tarihlerinde, Endonezya'nın Depok şehrinde Uluslararası İslam Üniversitesi (Universitas Islam Internasional Indonesia-UIN) ve Enstitü Sosyal iş birliği ile, "Sosyal ve Beşeri Bilimlerde Dekolonizasyon: İslami ve Batı Dışı Perspektifler" başlıklı bir konferans düzenlendi. İki gün süren etkinlik, Batı merkezli paradigmaların ötesinde bilgi üretimini yeniden düşünmek için eleştirel bir platform sundu.

Açılış konuşmalarını UIN Rektörü Prof. Jamhari Makruf ve Enstitü Sosyal Genel Koordinatörü Dr. İpek Coşkun Armağan yaptı. Makruf, konuşmasında, 2025 yılının sömürge sonrası dünyada yeni bağımsızlığını kazanmış ülkelerin kendilerine bir yer edinmek için bir araya geldiği tarihî Bandung Konferansı'nın 75. yıl dönümü olduğunu hatırlattı. "Bugün dünya benzer zorluklarla karşı karşıya," dedi. "Küresel ticaret ve teknoloji savaşlarının ortasındayız ve çok kutuplu bir dünyaya

doğru bir kayışa tanıklık ediyoruz. Bu denli hızlı değişen bir ortamda, özellikle sosyal bilimlerin temellerini yeniden düşünmek ve şekillendirmek her zamankinden daha acil bir ihtiyaç hâline geliyor."

Açılış konuşmalarında, Enstitü Sosyal Genel Koordinatörü Dr. İpek Coşkun Armağan ise sosyal bilimlerin sömürge sonrası yeniden inşasının yalnızca bir eleştiri meselesi değil, aynı zamanda marjinalleştirilmiş bilgi sistemlerine, sözlü geleneklere ve yerli dünya görüşlerine alan açmayı gerektiren bir yeniden kurma süreci olduğunu ifade etti. "Sosyal bilimlerde dekolonizasyon, bizim için inşa edilmemiş bir yapının içinde yaşadığımızı fark etmektir. Sorduğumuz sorular, kullandığımız teoriler ve uyguladığımız yöntemler çoğu zaman bizim mücadele alanlarımızla ilgisiz bağlamlarda üretilmiştir."

Konferans boyunca, bilgiüretiminin dekolonizasyonuna odaklanan 12 tematik paralel oturum gerçekleştirildi. Bu

oturumlar, yerli bilgi sistemlerinden İslam epistemolojilerine, toplumsal cinsiyet, eğitim, çevre, siyaset, hukuk ve kalkınma gibi geniş bir yelpazede alternatif kuramsal çerçeveler sundu. Konferansın entelektüel odağı ise, sömürgecilik sonrası düşüncüyü dekolonizasyon araştırmalarının önde gelen isimlerinden dokuz seçkin akademisyenin katıldığı iki ana oturum oldu.

"Bilgi ve Epistemolojilerin Dekolonizasyonu" başlıklı ilk oturum, bilgiyi Avrupa merkezli paradigmaların ötesinde nasıl yeniden hayal edebileceğimizi ele alan düşünürleri bir araya getirdi. Prof. Syed Farid Alatas, "Bilgi Yaratımında Eleştiri ve İnşa" başlıklı konuşmasıyla oturumu açtı ve sömürgecilikten arındırmanın yalnızca eleştiriye değil, aynı zamanda yeniden inşayı ve özgünlüğü de içerdiğini vurguladı. Malay dünyasından örnekler sunarak, İslami entelektüel geleneklerin yeni çerçeveler oluşturmadaki önemini vurguladı; ancak yalnızca teolojik odaklı bir yaklaşımın, sosyal bilimlerdeki sömürgecilik yapılarını göz ardı etme riski taşıdığı uyarısında bulundu.

Ardından, École Pratique des Hautes Études'ten Prof. Lena Salaymeh, akademi dünyasında İslam geleneği araştırmalarının dekolonizasyonunu konu alan sunumunda, İslami bilginin Batı akademik kurumları tarafından nasıl araçsallaştırıldığını güçlü bir şekilde eleştirdi. Çeşitlilik talebinin ötesine geçerek, akademide "din" gibi kolonyal kategorilerin sorgulanmasını ve dekolonyal sezgisel yaklaşımların (heuristics) kullanılmasını savundu.

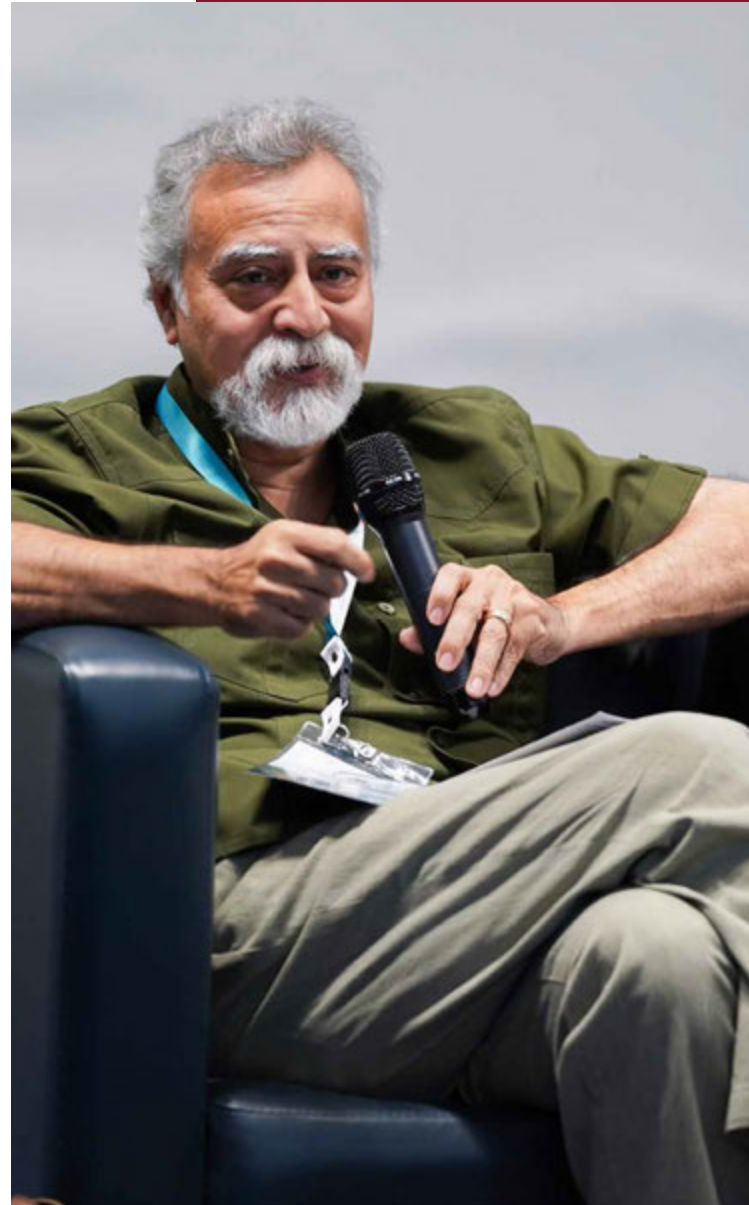
Hamad Bin Khalifa Üniversitesinden Prof. Joseph E. B. Lombard ise dekolonizasyonun İslamileştirilmesi temalı konuşmasında, birçok sömürgecilik karşıtı teorinin seküler-liberal temellerini eleştirdi ve ilahi hakikat ve etik evrenseller üzerine kurulu alternatif bir İslami yaklaşım önerdi. İslam ahlak felsefesini, adalet, insan onuru ve yönetim konularında liberal göreceliğe karşı güçlü bir karşı duruş olarak konumlandırdı.





İkinci ana oturum olan "Dekolonyal Düşünce ve Politik Ekonomi", bilgi üretiminin sosyopolitik boyutlarına odaklandı. Melbourne Üniversitesinde görev yapan Endonezyalı siyaset bilimci ve ekonomist Prof. Vedi R. Hadiz, İslam toplumlarında sömürgecilikten arındırmaya yönelik çağrıların otoriter ya da dinî-milliyetçi yapılar tarafından araçsallaştırılabileceği uyarısında bulundu. Eleştirel bir sorgulama olmaksızın, Batı karşıtı eleştirilerin yeni baskı biçimlerini meşrulaştırılabileceğini savundu.

UIN'den Prof. Farish A. Noor, "Oryantalizmi Öğrenmek: Ötekileştirici Söylemin Dilbilimsel Bir Analizi" başlıklı sunumunda oryantalizmi durağan bir ön yargı olarak değil, gündelik söyleme yerleşmiş, öğrenilmiş bir dilsel yapı olarak yeniden tanımladı. Gündelik tekrarlar ve dil kalıplarıyla oryantalist anlatıların nasıl yeniden üretildiğini göstererek, bu söylemsel alışkanlıkların kökten dönüştürülmesi gerektiğini savundu.





Leeds Üniversitesinden Prof. Salman Sayyid ise “Müslüman Dekolonyal” başlıklı konuşmasında, küresel islamofobi bağlamında Müslüman kimliğin imkânlarını ve çelişkilerini tartıştı. “Epistemik itaatsizlik” kavramı üzerinden hem dışsal sömürgeci anlatılara hem de içselleştirilmiş tahakküm biçimlerine karşı direniş çağrısında bulundu. “Müslümanlık da dekolonize edilmeli mi?” sorusu üzerinden, kimlik, iktidar ve direniş ilişkilerini yeniden düşünmeye davet etti.

Konferansın ikinci günü, “Ekoloji, Eğitim ve Toplumda Dekolonizasyon Pratikleri” teması öne çıktı. Wisconsin–Madison Üniversitesi öğretim üyesi ve UIII’de misafir akademisyen olarak bulunan Prof. Anna M. Gade, “Dinsel Ekolojilerin Sömürgecilikten Arındırılması: Doğa, İklim ve Sürdürülebilirlik” başlıklı sunumunda, Endonezya’daki İslami hukuk, Kur’an yorumu ve yerel çevre hareketlerinin Batılı çevrecilik söylemlerini nasıl dönüştürdüğünü ele aldı.

Eğitim alanında, İbn Haldun Üniversitesinden Prof. Dr. Recep Şentürk, “Eğitimin Dekolonizasyonu için Çok Katmanlı Bir Alternatif:



Sömürgeleştirmenin Kesintiye Uğrattığı Modelin Canlandırılması” başlıklı bir sunum yaptı. Sömürgeleştirme öncesi İslamî eğitim modelini yeniden gündeme getirdi; bu modelin ademimerkeziyetçi, çoğulcu ve dinamik doğasına dikkat çekti. Bu modelin canlandırılmasını savunarak, entelektüel özerkliğin geri kazanılması ve sömürgecilikten miras kalan tek tip, merkeziyetçi sistemlere direnilmesi için bir temel oluşturdu.

Konferansı sonlandıran konuşmayı ise UIII Kurucu Rektörü Prof. Komaruddin Hidayat yaptı. “Endonezya’da Sosyal Bilimlerin Dekolonizasyonu: Avrupamerkezciliğe Karşı Yerli Bilgi Sistemlerini Entegre Etmek” başlıklı konuşmasından Hidayat, Endonezya akademisinde köklü bir dönüşüm çağrısı yaptı; yerli bilgi sistemlerinin bu dönüşümde temel rol oynaması gerektiğini vurguladı. Bilginin öznel ve kültürel doğasına dikkat çeken Hidayat, yerli bilgi sistemlerinin merkeze alınarak sosyal bilimlerin yerel ihtiyaçlara yanıt verecek biçimde yeniden inşa edilmesi çağrısında bulundu.



İKİ NOKTA BULUŞMALARI

İki Nokta Buluşmaları, farklı disiplinlerden uzmanları ve alanlarında tanınmış isimleri konuk etmeye devam ediyor. Programlar, her biri zengin içeriğiyle dikkat çeken söyleşiler ve katılımcılarla etkileşimli tartışmalar eşliğinde gerçekleşiyor.

Yeni Hayatın Yeni Kadınları

Fatma Barbarosoğlu

Enstitü Sosyal tarafından 18 Haziran'da düzenlenen İki Nokta Buluşmaları söyleşi serisinin son programında sosyolog yazar Fatma Barbarosoğlu konuk edildi. Etkinlikte, Barbarosoğlu'nun Yeni Hayatın Yeni Kadınları adlı kitabı üzerinden kadın temsilleri, okuma pratikleri ve tarihsel bağlamda kadınların toplumdaki konumu tartışıldı.

Söyleşide, kitabın "okuyan kadın imajı" kavramını ve bu imajın edebiyattaki yansımalarını incelediği belirtildi. Barbarosoğlu, yazı anlayışını "Ben kitaplarımı köşe yazısı yapıyorum, köşe yazılarından kitap olmaz" sözleriyle aktardı ve okuyucuyu interaktif bir şekilde yazıya hazırlamanın önemini vurguladı.

Konuşmada, kadınların yazarlık ve düşünsel üretim süreçlerinde özne

olarak yer alma mücadeleleri tartışıldı. Fatma Aliye örneği üzerinden yapılan değerlendirmelerde, kadınların tarihsel bağlamda fikir üreten bireyler olarak görünürlük kazanma çabalarına dikkat çekildi. Kadınların düşünsel alanda etkin bir konuma ulaşmalarının hâlâ önemli bir toplumsal mesele olduğu vurgulandı.

Tartışmada, II. Abdülhamit döneminde kadın yazarların çoğunun eğitim aldığı misyoner okullarının rolüne değinildi. Eğitimin bir yandan ilerleyici bir güç olarak görüldüğü, öte yandan kadınların eğitiminin toplumsal bir sıkıntı olarak algılandığı belirtildi.

Söyleşide Osmanlı dönemine ait kadın temsilleri ile modern dönem arasındaki süreklilik ve kırılmalar değerlendirildi. Pierre Loti'nin eserleri bağlamında dönemin



kadın algısına dair eleştiriler sunulurken, feminist düşüncenin tarihsel eşitsizlikleri görünür kılmadaki rolü vurgulandı. Ahmet Mithat Efendi'nin romanları üzerinden karakter çözümlemeleri yapılarak, edebi temsilin çok katmanlılığına dikkat çekildi. Ayrıca Fatma Aliye'nin dönemin önemli yazarlarından biri olmasına rağmen, Cumhuriyet sonrası literatürde görünmez hâle gelişine değinildi. Söyleşi genel olarak, kadın kimliğinin tarihsel inşasına eleştirel bir perspektiften yaklaştı.

Söyleşi, dinleyicilerin aktif katılımıyla gerçekleşen soru-cevap bölümüyle sona erdi. Enstitü Sosyal, Lisansüstü Çalışmalar Kütüphanesi'nde gerçekleştirdiği "İki Nokta Buluşmaları" ile farklı disiplinlerden araştırmacılar, öğrenciler ve ilgilileri bir araya getiriyor.

Geleceğin Eğitimini Yönetmek: Riskler ve İmkânlar

Yusuf Tekin



Enstitü Sosyal “İki Nokta Buluşmaları” serisinin 11 Nisan’da düzenlenen etkinliğinin konuğu Millî Eğitim Bakanı Prof. Dr. Yusuf Tekin oldu. “Geleceğin Eğitimini Yönetmek: Riskler ve İmkânlar” konulu söyleşide Tekin, Türkiye’nin eğitim politikalarında yapılması gerekli gördükleri revizyonlara ilişkin değerlendirmelerde bulundu. “Millî Eğitim Bakanlığı olarak sık sık değişiklik yapmamız gerekiyor. Mimari yapımızdan teknolojik altyapımıza kadar her alanı sürekli yenilemeliyiz.” ifadelerini kullanan Tekin, bu değişimin özellikle eğitim alanında zorunlu olduğuna dikkat çekti.

Geleceğin eğitimini inşa etmek için durmaksızın üretmek ve düşünmek gerektiğini dile getiren Tekin, “Çağ ıskalامadan, dinamik bir yapı kuracağız; ama bunu yaparken bize ait olanı,

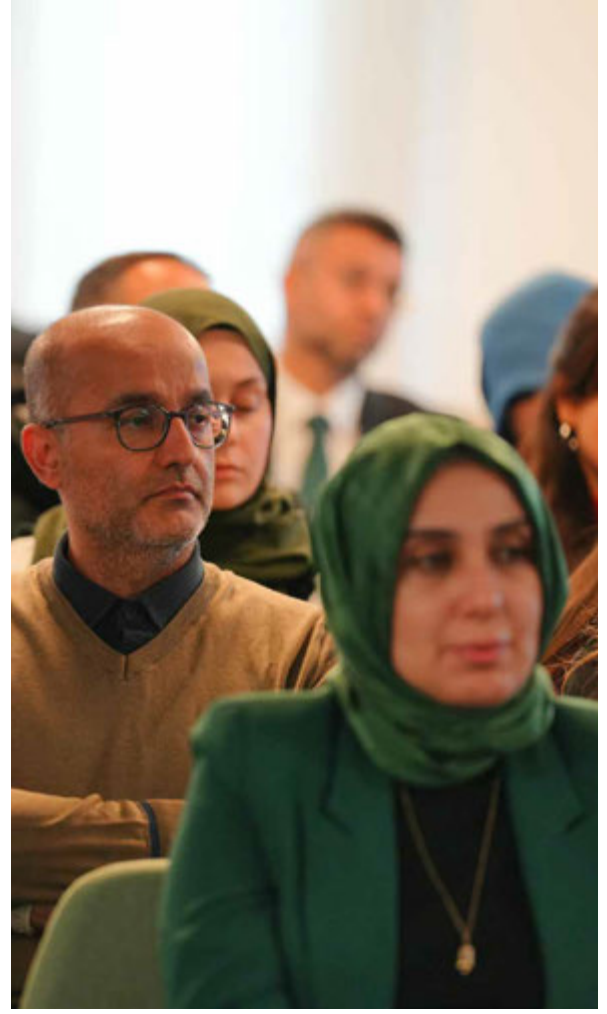
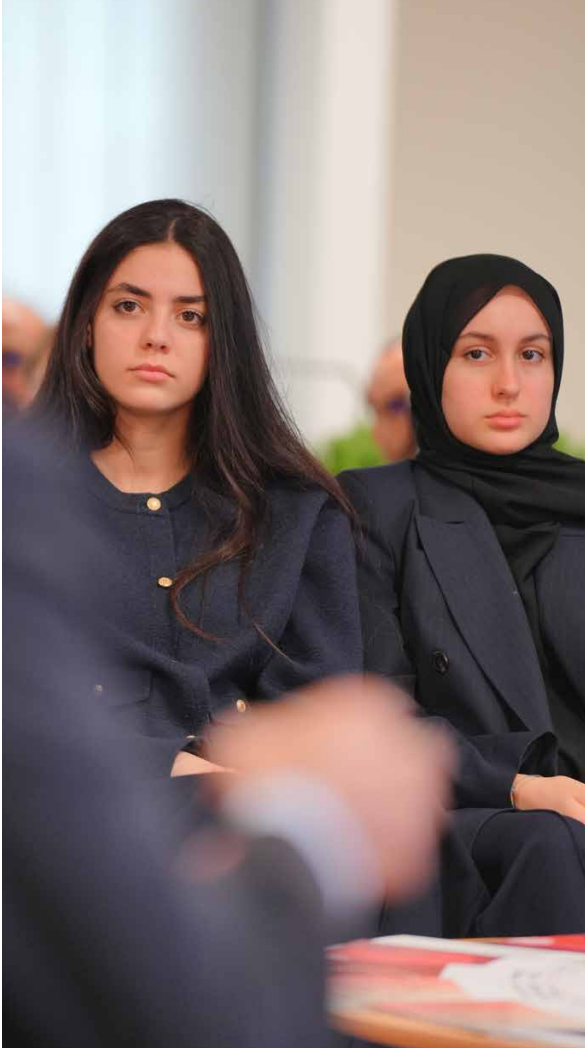
kendi kültürümüzü ve değer dünyamızı da kaybetmeden yürüyeceğiz” dedi.

Türkiye’nin uzun yıllar boyunca dışarıdan alınan modellerle hareket ettiğini belirten Tekin, bu yaklaşımın özellikle 27 Mayıs sonrası şekillendiğini vurguladı. Türkiye’nin Batı değerlerinin Doğu’ya aktarıldığı bir köprü gibi konumlandırıldığını ve bu rolün uzun süre sorgulanmadan benimsendiğini söyleyen Tekin, “Artık bu köprü metaforuna mahkûm değiliz. Biz kendi hikâyemizi anlatabilecek, dünyaya özgün bir model sunabilecek öz güvene sahibiz. Başkalarının reçetelerine ihtiyaç duymadan, kendi değerlerimizden ilham alan bir sistem inşa ediyoruz.” değerlendirmesinde bulundu.

Öğretmen yetiştirme sistemine dair de somut eleştirilerde bulunan Tekin, mevcut yapının Bakanlık ihtiyaçlarıyla tam anlamıyla örtüşmediğini ifade etti. “Biz, ‘Bu öğretmeni

ben yetiştirdim, atamak zorundasınız.’ anlayışıyla değil, ‘Bu öğretmeni sizin programınıza uygun yetiştirdim’ diyebilen bir sistem kurmalıyız.” diyerek, üniversitelerin öğretmen yetiştirme sürecinde Bakanlıkla daha yakın ve koordineli çalışmasının önemine işaret etti.

Konuşmasında ayrıca Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli’ne de değinen Tekin, bu modelin yalnızca bilgi aktaran değil, yaşamla bağ kuran ve beceri temelli bir yapıyı esas aldığını belirtti. “Artık sadece bilgi yükleyen bir sistem değil, yaşamla bağ kuran ve beceri odaklı bir anlayışa ihtiyacımız vardı. Biz içeriklerimizi bu yaklaşımla dönüştürdük.” ifadelerine yer verdi.



Gençlerin ifade becerilerine yönelik yaşanan sıkıntılara da değinen Tekin, “Toplumu şekillendirecek bireyleri yetiştiriyoruz. Peki ama bu bireyler, yaşadıkları topluma nasıl katkı sunacaklar? Kendini ifade edemeyen, sadece şıklardan birini işaretlemeye alışmış bir kuşakla mı? Gençlerimizin kendi sözünü söyleyebildiği, düşüncesini kurabildiği bir zemine ihtiyacımız var.” dedi.

Söyleşi, soru-cevap bölümü ile sona erdi. Enstitü Sosyal, Lisansüstü Çalışmalar Kütüphanesi’nde, dinleyicilerin aktif katılımıyla söyleşi formatında gerçekleştirdiği İki Nokta Buluşmaları ile, alanında uzman isimler ile farklı disiplinlerden araştırmacıları, öğrencileri ve ilgilileri bir araya getiriyor.

Osmanlıdan Günümüze Türk Eğitim Tarihi Vahdettin Engin

Enstitü Sosyal, 7 Mayıs'ta İki Nokta Buluşmaları kapsamında eğitim tarihi ve Osmanlı dönemi eğitimi üzerine yaptığı çalışmaları ile bilinen tarihçi ve akademisyen Prof. Dr. Vahdettin Engin'i ağırladı. "Osmanlıdan Günümüze Türk Eğitim Tarihi" başlıklı söyleşide, Osmanlı eğitim sisteminin dönüşümü ve modernleşme süreci ele alındı.

Buluşmada, Osmanlı eğitim sistemindeki lise düzeyi eksikliğinin giderilmesi, Mekteb-i Sultani'nin modernleşme sürecindeki simgesel rolü, yurt dışına gönderilen öğrencilerin ülkeye taşıdığı entelektüel birikim ve öğretmen mekteplerinin zihniyet dönüşümündeki rolü gibi konular ele alındı.

Engin, konuşmasında, Osmanlı'da mühendishane ve tıbbiye gibi yüksekokullar açılmış olmasına rağmen, lise seviyesinde bir

eğitimin eksikliğinin hissedildiğini ve bu ihtiyacın, Mekteb-i Sultani gibi kurumların doğmasına neden olduğunu ifade etti. Engin, "Bu okul yalnızca bir eğitim kurumu değil, aynı zamanda devletin modernleşme iradesinin bir simgesiydi," ifadelerini kullandı. Mekteb-i Sultani'nin kuruluşunun, ülke genelinde benzer okulların açılmasına öncülük etmesi amacıyla tasarlandığı, kurumun felsefesinde, modern ve eleştirel düşünebilen bireyler yetiştirme hedefinin yer aldığı ifade edildi.

Mekteb-i Sultani örneğinin ardından, İdadiler'in, II. Abdülhamit döneminde tüm vilayetlerde yaygınlaştırıldığı ve bu kurumların yalnızca bilgi değil, bir vizyon kazandıran yerler olduğu ifade edildi. Engin, bu dönemdeki modernleşmenin Batı'yı



Konuşmasını, eğitimde öğretmen yetiştirmenin önemini vurgulayarak tamamlayan Engin, öğretmen okullarının yalnızca bilgi aktaran kurumlar değil, aynı zamanda bir zihniyet dönüşümünün merkez üssü olduğunu ifade etti.

Söyleşi, dinleyicilerin aktif katılımıyla gerçekleşen soru-cevap bölümüyle sona erdi. Enstitü Sosyal, Lisansüstü Çalışmalar Kütüphanesi'nde gerçekleştirdiği "İki Nokta Buluşmaları" ile farklı disiplinlerden araştırmacılar, öğrenciler ve ilgilileri bir araya getiriyor.

taklit etmekten ziyade, Osmanlı'nın kendi kimliğini koruyarak çağın gerekliliklerine cevap verme çabası olduğunu vurguladı. I. Abdülhamit döneminde yalnızca yurt içinde kurumların kurulmadığı, aynı zamanda çok sayıda öğrencinin teknik ve tıbbi eğitim almak üzere yurt dışına gönderildiği hatırlatıldı. Bu öğrencilerin geri döndüklerinde yalnızca bilgi değil, ülkenin geleceğini şekillendirecek birikimi de getirdiklerinin altı çizildi.

Kuruluş yıllarında okullarda burslu öğrencilerin ağırlıkta olduğunu ve eğitim masraflarının devlet tarafından karşılandığını belirten Engin, bu durumun, Osmanlı'nın eğitimde eşit fırsat sunmaya dair güçlü bir irade sergilediğini gösterdiğini belirtti.





Dünyadan Yansımalar **Global Reflections**

Eğitim, toplum ve ekonomi alanlarından uzman isimleri ağırladığımız Dünyadan Yansımalar söyleşi serimizde, kronikleşmiş ve çözüm bekleyen soruları dinleyicilerin aktif katılımı ile gündeme getiriyoruz.

Dünyada hayatın her alanında yaşanan hızlı değişimlerin toplumsal dinamikler üzerinde yarattığı köklü değişiklikleri ve bunların Türkiye'deki iz düşümlerini daha iyi anlamak için Dünyadan Yansımalar'da buluşalım!



Gülnur Hayırcıl



Hala Al-Ahmadi



Árpád József Mészáros



H. Ferhan Odabaşı

BABALARIN DEĞİŞEN ROLLERİ ÜZERİNE ULUSLARARASI BİR BAKIŞ: KÜRESEL EBEVEYNLİK DENEYİMLERİ PANELİ Dr. Hala Al-Ahmadi | JD. Árpád József Mészáros | Prof. Dr. Hatice Ferhan Odabaşı

Enstitü Sosyalin “Dünyadan Yansımalar” serisi, aile yapılarındaki dönüşümleri uluslararası perspektiften tartışmaya açan bir panelle devam etti. Çevrim içi gerçekleşen “Babaların Değişen Roller: Uluslararası Ebeveynlik Deneyimleri” başlıklı panele, Doha International Family Institute’ten (Katar) Dr. Hala Al-Ahmadi, Macaristan Maria Kopp Institute for Demography and Families’ten (Macaristan) JD. Árpád József Mészáros ve Türkiye’den Enstitü Sosyal uzman araştırmacısı Prof. Dr. Hatice Ferhan Odabaşı katıldı.

Panelde, kültürel normlar, aile politikaları ve dijitalleşmenin babalık üzerindeki etkileri çok katmanlı biçimde ele alındı. Her konuşmacı kendi ülkesinden ve araştırmalarından örneklerle, babalığın değişen doğasını tartıştı.

Gelenekten Modern Ebeveynliğe: Babalığın Kültürel Kodları

Dr. Hala Al-Ahmadi, Arap dünyasında babaların tarihsel olarak koruyucu ve otoriter bir rol üstlendiğini, ancak bu rollerin bakım verme sorumluluğu ile nadiren birleştiğini vurguladı. Kültürel normlar, sınırlı babalık izni ve babalık için elverişli olmayan kurumsal yapılar nedeniyle, babaların çocuk gelişimine aktif katılımı hâlâ büyük ölçüde sınırlandırılıyor. Oysa araştırmalar, özellikle duygusal ve dolaylı katılımın, çocukların öz saygısı ve aile içi mutluluğu üzerinde son derece olumlu etkileri olduğunu gösteriyor. Al-Ahmadi’ye göre, pandemi süreci, esnek ve aile dostu politikaların önemini gözler önüne serdi.

Çifte Yük, Eşitsiz Paylaşım: Macaristan Örneği

JD. Árpád József Mészáros, Macaristan’daki aile yapılarında iki gelirli modelin norm hâline gelmesiyle annelerin hem ekonomik üretkenlik hem de çocuk bakımı üstlendiğini, buna karşılık babaların rollerinin sınırlı değişim gösterdiğini

Dünyadan Yansımalar Global Reflections

belirtti. Yapılan araştırmalar, ebeveynlerin eşit sorumluluklara sahip olması gerektiğini düşünse de, hâlâ çocuk bakımının büyük oranda kadınlar tarafından üstlendiğini gösteriyor. Katılımcıların %95'i ebeveynlik görevlerinin paylaşılması gerektiğini kabul ederken, babaların ev içi sorumluluklarına katılımı hâlâ sınırlı. JD. Mészáros'a göre bu dengesizliği gidermek için yalnızca bireysel tutumların değil, işveren politikalarının, devlet desteklerinin ve eğitim sisteminin de değişmesi gerekiyor. Aksi hâlde "aktif babalık" söylemi, yalnızca bir ideal olarak kalma riski taşıyor.

Türkiye'de Dijital Çağda Babaların Yalnızlığı

Prof. Dr. H. Ferhan Odabaşı ise Türkiye bağlamında babalığın dijital dönüşümle olan ilişkisini irdeledi. Türkiye'de babalık figürünün tarihsel olarak güçlü, kapsayıcı ve duygusal bağ kurabilen bir figür olarak kodlandığını, bu nedenle babaların destek istemek konusunda zorluk yaşadığını belirtti. Dijital araçlar konusunda çocukların daha yetkin hâle gelmesiyle birlikte, otoritenin babalardan annelere, hatta çocuklara geçtiği yeni bir yapı oluştuğunu ifade etti. Ancak babalık yalnızca otorite değil, aynı zamanda destek, öğrenme ve paylaşım gerektiren bir süreçtir. Türkiye'de şimdiye dek annelere odaklanan ebeveynlik destek programlarının, artık babaları da merkezine alacak şekilde yeniden düşünülməsi gerektiği vurgulandı.

Yeni Bir Aile Anlayışı Mümkün mü?

Panelde, konuşmacılar tarafından babalığın yalnızca ekonomik bir rol değil, aynı zamanda duygusal, pedagojik ve toplumsal bir sorumluluk olduğuna dikkat çekildi. Uluslararası örnekler, bakım emeğinin daha adil bölüşümü, anne ve baba eşitliğinin ailede başlaması ve dijital çağda babalığın yeniden tanımlanması gerektiğini gösteriyor.



SALMAN SAYYİD İLE “GAZZE SONRASI DEKOLONİZASYON”: BİLGİNİN KOLONYAL KODLARINI SORGULAMAK

Enstitü Sosyal, 2 Haziran’da, Dünyadan Yansımalar serisi kapsamında, University of Leeds’ten, İslamofobi ve ırkçılık ilişkisi, dekolonyal düşünce, postyapısalcı siyaset düşüncesi ve tarihi ve ilişkisel sosyoloji gibi interdisipliner konularda çalışmaları bulunan, siyaset teorisyeni Salman Sayyid’i konuk etti. Sayyid “Gazze sonrası Dekolonizasyon” başlıklı konuşması ile kolonyal bilginin sosyal bilimlerdeki etkisini derinlemesine ele alırken, Gazze’de yaşananların yalnızca politik değil, epistemolojik bir kırılmaya da işaret ettiğini vurguladı.

Modern Disiplinlerin Kolonyal Yüzü

Sayyid, sosyal bilimlerin özellikle sosyoloji ve antropolojinin Batı merkezli düşüncenin taşıyıcısı olarak nasıl yapılandığını hatırlatarak başladı. Sosyolojinin Avrupa modernitesini evrenselleştirme çabasına karşın, antropolojinin ilkel öteki’yi tanımlama misyonuyla pozitivizm ve yöntemsel milliyetçiliği pekiştirdiğini belirtti ve ekledi: “Antropoloji ve sosyoloji disiplinlerine bakarsanız, aslında iki ayrı

alana ihtiyaç olmadığını görürsünüz. İki disiplinin ayrılmasının nedeni, imparatorluk ile Avrupa’yı birbirinden ayrı tutmaktır: Antropoloji, Avrupa dışında bulunan “modern-olmayan/ilkel” toplulukları inceler; sosyoloji ise Avrupa’daki modern toplumu. Dolayısıyla miras aldığımız disiplinlerin tarihi tarafsız değildir; Avrupa’nın kolonyal-ırkçı girişimleriyle yakından bağlantılıdır.”. Bu bağlamda Sayyid’e göre dekolonizasyon yalnızca siyasi egemenliğin sona ermesi değil, aynı zamanda içselleştirilmiş entelektüel şemaların da sorgulanması anlamına geliyor. Birey, ulus ve modern zaman kavramları etrafında şekillenen mevcut düşünce kalıpları, bizi dünyayı anlamaktan çok, onu daraltmaya ve kontrol etmeye yönlendiriyor.

Epistemik Direnişin İmkânı: Gazze

Sayyid’e göre Gazze, kolonyal-ırkçı işleyişin en çıplak hâliyle ortaya çıktığı bir coğrafya olmanın ötesinde, bilginin nasıl üretildiği ve meşrulaştırıldığını sorgulamak açısından da merkezî bir önem teşkil ediyor. Sayyid, Batılı üniversitelerin dekolonizasyonu bir söylem olarak sahiplenip, Filistin’de yaşananlara karşı sessiz kalmasını, bu çelişkinin en belirgin örneklerinden biri



olarak ortaya koydu ve “Bu üç aşamalı döngü — ilk kitlesel dekolonizasyon talebi, ardından üniversitelerin “hepimizi kapsayacak” küresel vizyon söylemi, en sonunda Gazze’deki tutum — bize şunu gösteriyor: Dekolonizasyon gerekli ama kolonyalistlerden dekolonizasyon beklenemez. Bu görev, doğrudan ya da dolaylı sömürge deneyimi yaşamış olanlara düşer.” dedi.

Gazze Sonrası Sosyal Bilimleri Yeniden Düşünmek

Salman Sayyid’in çağrısı açık: Eğer sosyal bilimler gerçekten özgürleşmek istiyorsa, kendi doğuş koşullarını, epistemolojik kabullerini ve ahlaki pozisyonlarını yeniden sorgulamalıdır. Gazze, bu sorgulama için yalnızca bir olay değil, bir eşik, bir aynadır. Bu bağlamda, Gazze sonrası dönemde sosyal bilimleri dekolonize etmek, yalnızca yeni bilgi üretmek değil; mevcut bilgi rejimlerinin adaletsizliğini ifşa etmek ve yeni düşünce yolları inşa etmek anlamına gelir.

SUNGHWAN Yİ: “AŞIRI ALIŞVERİŞ VE PATOLOJİK SATIN ALMA BAĞIMLILIĞI: GÜNCEL TARTIŞMALAR”

Enstitü Sosyal, “Dünyadan Yansımalar” serisinde “bağımlılık yapıcı, dürtüsel ve kompulsif tüketici davranışları” ve “aşırı tüketim davranışına yönelten duygusal güdüler” alanlarındaki çalışmaları ile tanınan, University of Guelph’ten Prof. Sunghwan Yi’yi ağırladı. “Aşırı Alışveriş ve Patolojik Satın Alma Bağımlılığı: Güncel Tartışmalar” başlıklı söyleşide, Prof. Yi, bu davranış biçiminin psikolojik ve kültürel boyutlarını kapsamlı bir şekilde ele aldı ve son yıllarda yapılan araştırmalarla ortaya çıkan yeni bulguları paylaştı. 5 Mayıs’ta Enstitüde gerçekleşen etkinlikte, Prof. Yi, kompulsif satın alma davranışının yalnızca bir “alışveriş problemi” olmadığını, öz denetim (trait self-control), duygusal yönetim ve toplumsal aidiyet gibi çok katmanlı meselelerle iç içe geçmiş bir olgu olduğunu vurguladı. Araştırmalarından örnekler sunarak, kompulsif satın alma eğilimindeki bireylerin genellikle düşük düzeyde öz denetim sergilediklerini ve daha dürtüsel özellikler gösterdiklerini belirtti.

Satın alma eyleminin bazı bireylerde geçici bir öz saygı artışı sağladığını, ancak bu duygunun hızla azalması ile yeni bir memnuniyetsizlik dalgasına yol açtığını aktaran Yi, bu döngünün bireylerde tekrar eden suçluluk ve utanç duygularına neden olduğunu ifade etti. “Alışveriş davranışları üzerinde kontrol sahibi olduklarını hissetmeyen bireyler, bu davranışı durdurmakta zorlanıyor ve içsel bir çatışma yaşıyorlar,” diyen Yi, bu durumun bireyin ruh sağlığı üzerinde ciddi etkiler yaratabileceğine dikkat çekti.

Benzer bir şekilde kompulsif satın almanın bireylerin sosyal konumlarını yeniden kurma çabasıyla da ilişkili olduğunu ifade eden Yi, “Bazı bireyler alışveriş yaptıklarında, kendilerini başkalarıyla eşit hissettiklerini söylüyor. Bu kısa süreli bir öz saygı artışı sağlıyor, ancak sonrasında hızla kayboluyor,” dedi.

Söyleşide, yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda duygusal güdülerle şekillenen aşırı tüketim davranışlarına da değinildi. Prof. Yi, “Bir şeyi ani bir dürtüyle satın alıp gerçekten kullanıyorsanız bu kompulsif sayılmaz. Ancak çoğu kompulsif alıcı, aldıklarını nadiren kullanır, hatta bazen evde saklar,” diyerek kompulsif davranışın ayırt edici yönlerini ortaya koydu.

Katılımcıların yoğun ilgisiyle gerçekleşen etkinlikte, bireysel davranışların daha geniş tüketim kültürü bağlamında nasıl şekillendiği, alışverişin bir kaçış mı yoksa bir başa çıkma mekanizması mı olduğu gibi sorular da tartışmaya açıldı. Prof. Yi, konuşmasında bu tür davranışların yalnızca bireysel bir sorun değil, aynı zamanda kültürel ve sistemsel bir mesele olarak da değerlendirilmesi gerektiğini belirterek, aşırı tüketim çağında duyguların ve kontrol mekanizmalarının daha yakından incelenmesinin önemine vurgu yaptı.

İŞ Mİ AİLE Mİ? MUTLULUĞUN ARTIRILMASINA İLİŞKİN SOSYOLOJİK PERSPEKTİFLER

Prof. W. Bradford Wilcox

Enstitü Sosyalin 24 Nisan’da Dünyadan Yansımalar serisi kapsamında gerçekleşen çevrim içi söyleşisinde, aile yapıları ve bireysel mutluluk üzerine yaptığı çalışmalarla öne çıkan Virginia Üniversitesinden Prof. W. Bradford Wilcox konuk edildi. National Marriage Project

Merkezinin direktörlüğünü yürüten Wilcox “İş mi Aile mi: Mutluluğun Artırılmasına İlişkin Sosyolojik Perspektifler” başlıklı konuşmasında günümüz toplumlarında mutluluğun yalnızca bireysel başarı ve maddi kazançla değil, güçlü aile ilişkileriyle de yakından bağlantılı olduğunu gösteren verileri paylaştı.

Wilcox’un aktardığına göre, evlenmek tek başına mutluluğu artırmıyor; asıl belirleyici unsur, evliliğin niteliği. Genç bireyler, “Acaba mutlu bir evliliğim olur mu?” endişesiyle evlilik kararlarını erteliyor ve kariyerlerine öncelik veriyor. Nitekim yapılan araştırmalarda, genç yetişkinlerin %86’sı iş sahibi olmayı hayat memnuniyeti açısından “çok önemli” bulurken, yalnızca %36’sı evliliği, %32’si ise çocuk sahibi olmayı aynı derecede önemsedini belirtiyor. Bu bulgular, özellikle Amerika’da genç kuşaklar arasında “Midas zihniyeti” adı verilen bir anlayışın giderek yaygınlaştığını ortaya koyuyor. Bu zihniyet, başarıya, kişisel gelişime ve maddi kazanca odaklı bir yaşam tarzını simgeliyor. Söyleşide ayrıca dikkat çeken bir diğer konu, Amerikan toplumunda özellikle genç erkekler arasında artan dindarlığın evlilik oranlarını da etkilemesi oldu.

Wilcox, mutlu evliliklerin üç temel direğini şöyle sıraladı: birlikte zaman geçirebilmek, birbirine karşı güçlü bir bağlılık hissi ve bir topluluğa ait olma duygusu. Bu unsurlar yalnızca bireylerin huzurunu artırmakla kalmıyor, toplum içindeki dayanışmayı da destekliyor.

Söyleşi boyunca aile hayatı, kariyer hedefleri ve mutluluk arasındaki ilişki, güncel verilerle birlikte kapsamlı biçimde ele alındı.

SON YAYINLARIMIZ

Politika Notu
Verinin Dili
Dünyadan: Araştırma Gündemi
Dünyadan: Eğitim Gündemi
Dünyadan: Yapay Zekâ Gündemi
İki Nokta
Podcest

Politika Notu



Lise Eğitiminde Bütünsel Dönüşüm İhtiyacı

Liseler gençleri hayata nasıl hazırlamalı? Zorunlu eğitimin süresi mi, içeriği mi daha belirleyici? Lise eğitimi, yalnızca müfredatla sınırlandırılarak değerlendirilmemeli; gençlerin gelişim ihtiyaçları, meslek seçimleri, öğretmenlerin iyi olma hâli ve kaynakların nasıl kullanıldığı gibi pek çok boyutuyla yeniden düşünülmelidir. “Lise Eğitiminde Bütünsel Dönüşüm İhtiyacı” başlıklı politika notunda Türkiye’de lise eğitiminin dönüşümü; gelişimsel psikoloji, toplumsal adalet, üretkenlik, demokratik katılım ve kaynak tahsisi gibi temel eksenler üzerinden bütüncül bir bakışla değerlendiriliyor.

Okumak için tarayın



Verinin Dili

Veriler bize ne anlatır? Enstitü Sosyal, istatistiki veriler sunan araştırmalardan derleyerek hazırladığı “Verinin Dili” serisiyle, toplumsal gelişim ve değişim dinamiklerine ışık tutmaya devam ediyor. Bu seride, güncel ve çarpıcı veri setlerinin sunduğu ham verileri paylaşmakla kalmıyor, grafik ve tablolar eşliğinde veriyi analiz ediyor, anlamlandırıyor, toplumsal eğilimleri tartıyoruz.



Okumak için tarayın



Dünyadan: Araştırma Gündemi



Eğitim ve toplum bilimleri alanında küresel düzeyde gerçekleşen bilimsel ilerlemeleri yakından takip etmek ve bu bilgileri Türkiye'deki eğitimciler ve araştırmacılarla paylaşmak amacıyla "Dünyadan Araştırma Gündemi" isimli bir bülten serisi yayımlıyoruz. Aylık olarak yayımlanan bülten, TÜBİTAK'ın Uluslararası Bilimsel Yayınları Teşvik Programı (UBYT) tarafından desteklenen, alanında öncü dergilerin seçkin makalelerini derleyip özetleyerek sizlere sunuyor. Her sayıda öncelikle ilgili dergi tanıtılıyor, ardından dünya genelindeki eğitim bilimleri alanında yankı uyandıran, en çok okunan ve en çok atıf alan makalelere yer veriliyor. Bülten, Türkiye'deki eğitim ve akademik toplulukların uluslararası arenada ilgi çeken bilimsel gelişmelerden haberdar olmalarını sağlamakla kalmayıp bu bilgilerin eğitim politikaları ve uygulamaları üzerindeki etkilerini tartışma imkânı da sunuyor.

Okumak için tarayın



Dünyadan: Eğitim Gündemi

Eğitim dünyasındaki gelişmeleri yakından takip etmek isteyenler için “Dünyadan Eğitim Gündemi” adlı yayınımla, her hafta küresel eğitim gündemini sizlere sunuyoruz. Bu yayın, dünyadaki eğitim politikaları, müfredat değişiklikleri, yapay zekâ ve dijital eğitim teknolojileri gibi konulara odaklanarak, eğitim alanındaki son gelişmeleri özetliyor. Her sayımızda, dikkat çeken haberleri derleyip, eğitimcilerin ve karar vericilerin faydalanabileceği küresel bir perspektif sunuyoruz. “Dünyadan Eğitim Gündemi” ile dünya çapında gerçekleşen yenilikleri ve tartışmaları yakından takip ederek, Türkiye’deki eğitimciler için ufuk açıcı bir kaynak olmayı hedefliyoruz.

Okumak için tarayın



Dünyadan: Yapay Zekâ Gündemi

"Dünyadan: Yapay Zekâ Gündemi", yapay zekânın eğitimden hukuka, ekonomiden sağlığa, kamu yönetiminden yaratıcı endüstrilere kadar uzanan etkilerini ve bu alanlardaki dönüşümleri bütüncül bir bakışla ele alıyor. Her sayıda, Avrupa'dan Amerika'ya, Asya'dan Ortadoğu ve Baltık ülkelerine kadar uzanan örneklerle, devletlerin ve kurumların yapay zekâya yönelik stratejik adımları ve regülasyon çalışmalarına yer veriliyor. Ayrıca yapay zekânın yükselişiyle beraberinde gelen "generative AI (üretken yapay zekâ)" ve "agentic AI (özerk yapay zekâ sistemleri)" gibi YZ literatürüne dair gelişmeler derleniyor. Bülten, yapay zekâ alanındaki küresel eğilimleri ve yenilikçi uygulamaları yakından takip etmek isteyenlere güncel bir kaynak sunarak yapay zekâ okuryazarlığının gelişimine katkı sağlıyor.

Okumak için tarayın





İki Nokta



Enstitü Sosyalın web sitesinde her hafta yayımlanan “İki Nokta” yazıları, yerel ve küresel sorunlara dair farklı perspektifler sunuyor. Alanında uzman yerli ve yabancı yazarların kaleme aldığı bu yazılar, eğitimden toplumsal değişime, uluslararası ilişkilerden teknolojinin etkilerine kadar geniş bir yelpazede güncel konuları ele alıyor. Son dönemde yayımlanan yazılarda, zorunlu lise eğitimi, girişimcilik ve müzakere kültürü gibi pek çok güncel ve yapısal mesele değerlendirildi.

Gündeme dair önemli tartışmaları kaçırmamak için İki Nokta yazılarımızı takip edin!



Öğretmenler İçin Proje Yönetimi Eğitimi Neden Önemli? - Esra Eminoğlu

Yapay zekâ ve dijital dönüşüm gibi küresel ölçekte yaşanan gelişmeler, bugünün öğrencilerini belirsizliklerle dolu karmaşık bir geleceğe hazırlıyor. Bu yeni dünyada, öğretmenlerin rolü yalnızca bilgi aktarmakla sınırlı değil; onlardan, öğrencileri değişime uyum sağlayabilecek donanımlı bireyler olarak yetiştirmeleri bekleniyor. Peki, öğretmenler bu hızlı dönüşüme nasıl ayak uydurabilir?



Farklılaştırmanın Farkı: Maarif Modeli ile IB Programı Arasında Bir Karşılaştırma - Ayşe Hilal Akın

Her eğitim modeli bireysel farklılıkları gözetmeyi vadeder. Ancak bu farklılaştırmanın nasıl kurgulanacağı esas olarak eğitimin niteliğini belirler. Peki, Maarif Modeli ile IB Programı bu konuda nasıl ayrışıyor?



Felsefe Bir Ders mi Yoksa Bir Yaşam Becerisi mi? Eğitimde Felsefenin Rolü - Refika Angkasa

Felsefe, çoğu zaman yalnızca filozofların yaşamlarına dair bilgilerin verildiği ve tarihsel fikirlerinin aktarıldığı dar bir alana hapsediliyor. Oysa felsefe, ezberlemeyi değil, düşünmeyi öğretir; bu yönüyle eğitimin sadece tamamlayıcısı değil, asıl taşıyıcı sütunudur. Peki, düşünceyi inşa eden bu temel disiplinin hayati önemi yeterince fark ediliyor mu?



“Evet” Dedirtme Sanatı: Ödün Vermeden Anlaşmaya Varmak/Kitap Değerlendirmesi - Sefer Soydar

“Evet” Dedirtme Sanatı, önce savunulan pozisyonlar üzerinden pazarlık yapmanın neden verimsiz olduğunu ortaya koyar, ardından müzakerenin temelini oluşturan dört ilkede derinleşir.

■ ■ Sosyal Bilimlerin Dekolonizasyonu ve Yeni Yaklaşımlar için Platform Arayışı - Selçuk Aydın

Sosyal bilimleri dekolonize etmek artık sadece akademik bir tercih olmanın ötesine geçti, küresel güç dengelerindeki değişimlerin ve entelektüel birikimin dayattığı kaçınılmaz bir zorunluluk hâline geldi.

■ ■ Bir Çocuğu Köy Büyütür. Peki, Bu Köyü Kim Kuracak? - Fatma Betül Ercan

Ebeveynler çocuklarını yetiştirmede yalnız mı? Anne baba cumhuriyeti kurmanın yolu nereden geçiyor?

■ ■ Genç Nüfusun İşsizliği ve Girişimcilik - Münübe Zeynep Yılmaz

Modern eğitim sistemleri ve politikalar, gençleri hızla değişen dünyaya hazırlamakta neden yetersiz kalıyor? Girişimcilik ve yaratıcılık gibi kritik beceriler neden göz ardı ediliyor?

■ ■ Zorunlu Lise Eğitimi ve Alternatif Modeller: Yeni Bir Yaklaşım Mümkün mü? - Turgay Öntaş

Türkiye'de zorunlu lise eğitimi herkese eşit fırsatlar sunuyor mu, yoksa bazı öğrenciler için bir engel mi oluşturuyor? Eğitimde tek tip model yerine bireysel yetenekleri destekleyen esnek bir sistem mümkün mü? Alternatif eğitim modelleri ve esnek öğrenme yolları lise eğitiminde nasıl bir dönüşüm yaratabilir?

■ ■ Uluslararası Diplomasiden Toplumsal Yaşama: Müzakere Kültürü Neden Gerekli? - Sefer Soydar

Türkiye, son yıllarda uluslararası diplomaside sergilediği arabuluculuk ve müzakere becerileriyle dikkat çeken bir aktöre dönüştü. Peki bu müzakere gücü, toplumun her katmanına yayılabilir mi?

■ ■ Eğitimde Ezbere Dair Ezberleri Bozmak Mümkün mü? - Orhan Gazi Gökçe

Türkiye'deki lise eğitim sisteminin tarihsel gelişimi, mevcut sorunları, ders programlarında esneklik, genç girişimcilik desteği ve mesleki teknik eğitimin toplumsal algısını iyileştirmeye yönelik öneriler ele alınıyor.

■ ■ Ebeveynliğin Çöküşü: Modern Ebeveynlik Üzerine Bir Tartışma - Fatma Betül Karalı

Türkiye'deki lise eğitim sisteminin tarihsel gelişimi, mevcut sorunları, ders programlarında esneklik, genç girişimcilik desteği ve mesleki teknik eğitimin toplumsal algısını iyileştirmeye yönelik öneriler ele alınıyor.

Enstitüyü İzleyin



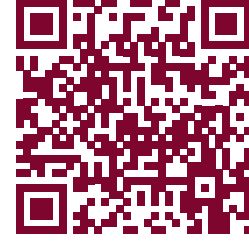
Matematik eğitiminde standartlar belirlemek mümkün mü? Standartlar akademik başarıyı artırabilir mi?

Matematikte standartlar belirlenebilir mi? Standart-kazanım-öğrenme çıktısı arasında nasıl bir fark var? Araştırmacılarımız, eğitimde matematik standartlarının nasıl kullanılabileceği üzerine görüşlerini paylaştı, Enstitümüzün hazırladığı matematik standartları çalışması hakkında bilgi aktardı.



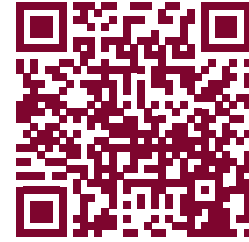
Millî Eğitim Akademisi nasıl çalışmalı? Ders programları ve uygulama alanları nasıl olmalı?

Millî Eğitim Akademisi, eğitim fakültelerinden farklılaşarak öğretmen adaylarını ihtiyaçlara uygun bir şekilde geleceğe hazırlayabilir mi? Türkiye'ye özgü, yenilikçi ve sürdürülebilir bir öğretmen yetiştirme modeli oluşturmak mümkün mü? Bu soruları uzman isimlerle cevapladık.



Öğrenmeye Dair Yanlış Bildiğimiz 10 Mit

Öğrenme ile ilgili doğru bildiğimiz yanlışlar neler? Herkesin belli bir tip öğrenme şekli mi vardır? Bilgi çağında ezber artık gereksiz midir? Bu soruların cevaplarını Enstitü Kitaplığı'nın yeni videosunda Pedro De Bruyckere'nin "Eğitime ve Öğrenmeye Dair Şehir Efsaneleri" kitabından hareketle Eğitim Araştırmaları Direktörü Volkan Levent Akgünlü ile cevapladık.



Öğrencileri hayata hazırlayan bir lise eğitimi nasıl tasarlanmalı? Lise eğitiminde dönüşüm ihtiyacı

Öğrencilerin okulda geçirdikleri süre sonrasında kendilerini ve yeteneklerini keşfedecekleri zaman kalıyor mu? Becerilerin öne çıktığı ve Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile örtüşen bir lise eğitimi nasıl olmalı? Öğrencileri hayata hazırlayan, edinmek istedikleri mesleki beceriler adına bir başlangıç olan, meslek tercihleri için rehberlik sağlayan bir lise eğitimi nasıl tasarlanabilir?

Enstitüyü Dinleyin



Enstitü Sosyal Podcastleri, her hafta eğitim alanındaki güncel konular başta olmak üzere toplumsal, kültürel ve ekonomik gündemleri ele alıyor. Yeni araştırmalar, haberler, çözüm aranan sorunlar için derinlikli analizler ile tartışmaların yürütüldüğü Enstitü Sosyal Podcast kanalının sesine kulak verin!



"Türkiye'nin Benliği"
Enstitü Sosyal

+ Kaydet

15

...

▶



Türkiye'de Yalnız Yaşamın Yükselişi
Enstitü Sosyal

+ Kaydet

15

...

▶



((podcast))

Dijital Bağımlılıkların Bize Söyledikleri

Enstitü Sosyal

+ Kaydet

15 15

...

▶



((podcast))

Dijital Dünyada Çocuk Hakları Sözleşmesi Nasıl Hazırlandı?

Enstitü Sosyal

+ Kaydet

15 15

...

▶



((podcast))

Dijital Çağda Girişimcilik

Enstitü Sosyal

+ Kaydet

15 15

...

▶



((podcast))

Çocuklar Dijitalde Güvenli mi?

Enstitü Sosyal

+ Kaydet

15 15

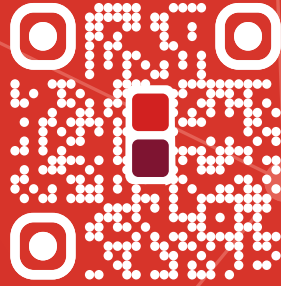
...

▶

Dinlemek için tarayın



SOSYAL MEDYADA BİZİ TAKİP EDİN



@enstitusosyal_



@EnstituSosyal



Enstitü Sosyal



@enstitusosyal_



Enstitü Sosyal



www.enstitusosyal.org



düşünceye ilham değişime yön